

אשל סגל עורך דין

ESHTEL SEGAL ADVOCATE

מגדל WE, דרך בגין 150, תל-אביב 6492105, Tel-Aviv, Israel
 למשלוח דואר: שלמה בן יוסף 27, תל-אביב 6912527, Tel-Aviv
 פקס: +972-3-6414071 | טל': +972-50-5521531 | דוא"ל: eshelseg@013.net.il
 Email:

www.eshelsegal.co.il

מ.ל.ב.

תל-אביב, 12 אוקטובר 2020

לכב'
מר יעקב בוסירה
 רח' יוספטל 19
 קריית אתא

באמצעות הדוא"ל אל : bossira_jack@hotmail.com

יעקב יקר,

הנדון: סקירה וניתוח משפטי

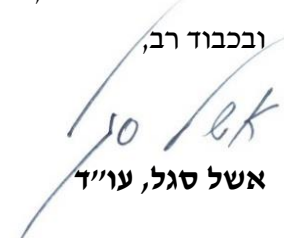
מוגש לך בזה המסמך נשוא התקשרותנו.

המסמך מרכז וסוקר, לפי בקשתך, את עיקרי היסטוריית ההליכים המשפטיים שהצגת בפני ואשר היית צד להם, מציף את עיקרי העוולות שנאלצת לספוג ועליהן הצבעת, לכאורה בשל מחדלי הרשות השופטת וגופי הממסד עליהם היא נשענת, לרבות יחידי אותם גופים, ומעמיד תימוכין משפטיים להיותן, אכן, תוצאה של הפרות דין מצד המערכת בהישען על התיאור העובדתי שהוצג.

כמי שעשה את המיטב שביכולתו להצליח במשימה האמורה - כולי תקווה כי מסמך זה ימלא את ייעודו כבסיס נוח ופרקטי בידי מי אשר יפעל לסייע בהבאת מזור לנזקך. אשמח לעמוד לרשותך ולסייע לך ולמאבקך גם בהמשך.

בברכת הצלחה רבה,

ובכבוד רב,

אשל סגל, עו"ד

סקירה וניתוח משפטי

בעניינו של מר יעקב בוסירה, ת.ז. 038651659 (להלן: "יעקב")

א. תוכן העניינים

פרקי הסקירה	עמוד במסמך
א. תוכן העניינים	2
ב. פתח דבר	4
ג. מטרת המסמך	4
ד. עקרונות העבודה והנחות היסוד	4
ה. אודות יעקב	5
ו. פרשייה פלילית I	6
ז. תביעת 'משפחה' I	7
ח. תביעה ב'רבני' I	9
ט. פרשת הוצל"פ I	10
י. תביעת נזיקין I	11
יא. פרשת הוצל"פ II	14
יב. פרשייה פלילית II	15
יג. תביעה ברבני II	15
יד. תביעת נזיקין II	16
טו. תביעת משפחה II (הוצאת ילדים ממשמורת)	16
טז. ספיחי תביעת משפחה II	21
יז. פרשת בבויב	22

אשל סגל עורך דין
ESHEL SEGAL ADVOCATE

23	..... יח. תביעת משפחה II – המשך
27	..... יט. הוצאת ילדים ממשמורת II
37	..... כ. משמורת ילדים III
38	..... כא. תביעות לסעד הצהרתי
	כב. ענייני-רקע רלוונטיים לסקירה והניתוח המשפטי:
38	..... 1. המשטרה ככח-פעולה פרטי של הרווחה
39	..... 2. מאגר מידע על 'תובעים בעייתיים
39	..... 3. העלמת כתבות ביקורתיות נגד שופטים
39	..... 4. טענת פורום בלתי נאות
40	..... 5. הגנת הילד במשפט הישראלי
43	..... 6. הוצאה ממשמורת מושפעת ישירות ממצב כלכלי ..
44	..... 7. זעקת הילדים "חטופי הרווחה"
45	..... 8. חסינות שיפוטית בישראל
45	..... 9. בחירת משפחת אומנה
46	..... 10. תלונת השווא במציאות המשפטית בישראל
47	..... 11. אכיפה בררנית בישראל
48	..... 12. חובת הנמקת החלטות של רשויות ציבוריות
48	..... 13. הכפיפות לדין הדתי מול האמנות הבינלאומיות
49	..... 14. ביקורת על מדיניות הרווחה / משמורת ילדים
52	..... 15. קבלת טיפול פסיכולוגי לפי חוק הנוער
52	..... 16. זכות הילד לקשר עם שני הוריו
52	..... 17. מהכרזת 'נוזקק' להוצאה ממשמורת

ב. פתח דבר

התבקשתי על ידי יעקב להעמיד מסמך הסוקר ומרכז את עיקרי ההליכים המשפטיים שהציג בפני ואשר היה צד להם, מציף את עיקר התנהלותה הלקויה ואת מחדליה של הרשות השופטת וגם של גופי הממסד עליהם נשענה בהליכים אלו, לרבות יחידי אותם גופים (להלן: "גורמי העוולות והנזקים"), מצביע על תוצאות העוולות-הנטענות אותן הוא נאלץ לספוג, ומעמיד תימוכין משפטיים להיותן, אכן, תוצאה אפשרית של הפרות דין מצד המערכת בהישען על התיאור העובדתי שהוצג בפני.

ג. מטרת המסמך

כפי שהוסבר לח"מ - נועד מסמך זה לרכז חומר ולהעמיד מידע ברמה הבסיסית, כדי לסלול את הדרך להגשת תביעת נזיקין בחו"ל כנגד כל גורמי העוולות והנזקים.

ד. עקרונות העבודה והנחות היסוד

1. מקור המידע העובדתי ששימש אותי היה שיחות התחקיר שקיימנו, יעקב ואנוכי, כרקע וכבסיס להכנת המסמך.
2. עילות לתביעה אפשרית הודגשו בקו-תחתי אדום.
3. בבסיס הדברים אציין כי לא עסקתי בבדיקת העובדות וגם לא התבקשתי לכך, וזאת בהסתמך על ההנחה שאשר הוצג הוא בבחינת "כל האמת ורק האמת", קרי - מלוא המידע הרלוונטי. במלים אחרות - לא נחקרו נכונותם ו/או פשרם של הדברים, לא קיימתי תחקיר צולב, ולא ניסיתי להעמיד גירסאות נגדיות.
4. בשל כמותו החריגה של החומר הרלוונטי, מספר ההליכים המשפטיים הגדול, מגוון תחומי המשפט המעורבים והיות הפרשות העובדתיות משתרעות על פני שנים רבות ולא-אחת שלובות זו בזו - ראיתי את עיקר תפקידי בתימצות החומר, בהפרדת עיקר מטפל, ובארגון הדברים לנוחות ההתמצאות בהמשך.
5. כפי שלא עסקתי בחקר העובדות עד תומו - לא עסקתי (וגם לא התבקשתי לעסוק) בתקיפה אפשרית של הארגומנטים המשפטיים שהעליתי; על כן, יהא זה נכון וראוי לאמוד סיכויי תביעה בגין המתואר במסמך זה רק לאחר העמקה נוספת במישורים אלו.
6. גם אם אין הדבר כלול בתכולת המשימה שעמדה לפני - ראוי להזכיר כאן כי לא נבדקה היתכנות הגשת תביעת נזיקין בחו"ל כפי שיעקב מתכנן לעשות.

7. ביצעתי את הצגת הממצאים בשני מתווים: האחד – פרקי ההתרחשות הכרונולוגית, לפי 'תיקים' / פרשיות, והשני – פרק המרכז את ענייני הרקע המשפטיים הרלוונטיים-ברובם למספר תיקים או אף לכולם, ובכללם מלווים את יעקב במאבקיו ומשתרעים על פני שנים.

ה. אודות יעקב: קו"ח כרקע להליכים המשפטיים

יעקב בוסירה נולד בישראל בשנת 1976 (בן 44). הוא מתגורר בקריית אתא, ועובד כעת בחברת "הומיטק" בתפקיד מתכנת בית חכם. מצבו המשפחתי: גרוש + 2 ילדים. ליעקב תואר BSc במדעי המחשב ומספר הסמכות לעיסוק בחשמל ואלקטרוניקה, והוא בוגר תכניות מקצועיות בתחומי המחשב (מטעם מייקרוסופט וסיסקו).

כבר בגיל 17, במסגרת עבודת חקר שעשה בכיתה י"א, גילה יכולת המצאתית – אז נזרע הזרע להמצאה שפיתח מאוחר יותר בתחום האנרגיה המתחדשת. לאחר שירותו הצבאי החל לעבוד בחברת החשמל (חח"י) ובמקביל המשיך, באופן עצמאי, בפיתוחה של ההמצאה האמורה - מוצר חוסך אנרגיה ('סוג של דלק') אותו הגה. יעקב העמיד הוכחות היתכנות לתקפות ההמצאה, ואף הגיש לשרים-דאז לאיכה"ס ולתשתיות הצעה להשתמש במוצר. לאחר שהתפטר מעבודתו בחח"י בשנת 2001, נפגש, לבקשתו, עם סמנכ"ל בחברה, בפניו ביקש לטווח את ההמצאה פרי פיתוחו; הפגישה לא הניבה תוצאות באשר בחח"י סירבו לחתום על התחייבות לשמירת סודיות.

הדבר הוביל את יעקב לנסות ולהשתלט על חח"י, ולצורך זאת גייס ממשקיעים בחו"ל נכונות להשקעת 2 מיליארד דולר; הצעת הרכש שהגיש לרשות החברות סורבה על הסף, תוך ציון שהדבר טעון בהחלטת ממשלה. במקביל עתר יעקב לבג"צ בטענה שחח"י מביאה למותם בשנה של 1,500 איש בישראל מזיהום אוויר שהיא יוצרת בפעילותה, ותיקף את עתירתו בכ-500 דפי מסמכי הוכחות; אולם איומים על חייו שקיבל בעקבות זאת גרמו לו לוותר על המשך ניהול העתירה.

בשנת 2003 הועסק יעקב, לפרנסתו, כדירקטור לגיוס משקיעים בחברת תוכנה. במקביל המשיך לפתח את המצאתו בכוחות עצמו ובניסיונות לשווקה, ובשלב זה התמקד בשלושה יישומים שלה: מיזוג אוויר, הנעת ספינות, ומנגנון דלק לרכב חשמלי. הוא הקים חברה (כח יעקב בע"מ) והחל בהליך של רישום פטנט על שמה.

בשנת 2004 התחתן יעקב עם לידיה (להלן: "לידיה"), ולאורך כחצי שנה עסק בבניית ביתם בנווה ימין על מקרקעין שבבעלות משפחתה. בשנת 2005 נולד בנם אהוד ובשנת 2006 נולדה בתם הילה, ואז נפרדו.

יעקב, שסיים את פיתוח המצאתו בשנת 2005, פיתח מוצר נוסף (אותו הוא מכנה "חשמל חדש"), שביכולתו להפעיל רכיבי תאורה, גנרטורים, מעליות ומשאבות ועוד. יעקב, שבשל

יכולותיו התקשה בינתיים לחזור לתפקיד ראוי במעגל העבודה, החל בניסיונות לאתר משקיעים למינוף המצאותיו. בשנת 2006 הוא קיים מגעים עם גורמים מקבוצת ספרא בניו יורק, ובמקביל התוודע לאדם שמוכן היה להשקיע אף 50 מיליון דולר בפיתוחיו של יעקב ונחזה להיות בעל יכולות אדירות אך התגלה כארכי-נוכל: מדובר באפי קניאס (להלן: "קניאס"), מייעדי משטרת ישראל ומגיבורי פרשיית ערן מלכה, רות דוד ורונאל פישר. קניאס, שבין היתר הציג את עצמו כבעלים של בנק באנגליה, רכש את אמונו של יעקב ועד מהרה מצא יעקב את עצמו מאבד כספים לטובתו.

החל בשנת 2006 ניהלו יעקב ולידיה הליכים משפטיים סוערים סביב גירושיהם, שהסתיימו בהסכם גירושין בשנת 2008 (ר' פירוט מלא בהמשך). בשנת 2008, כשכבר היה בידי יעקב פרויקט נוסף מוכן להצגה למשקיעים (מחשב כף-יד), נמנע ממנו לקדמו, בין היתר בשל הליכי האכיפה המשפטיים שגזרו עליו איסור לפתוח ולנהל חשבון בנק ועוד. יעקב נאלץ להשיב ריקם פניו של משקיע צרפתי בעל נכונות להשקעת 20 מיליון דולר. רק בשנת 2014 עלה בידי יעקב לחזור ולהחיות טיפול בפרויקט זה.

בשנת 2010 נישאו לידיה ויעקב בשנית, אולם מספר חודשים לאחר מכן נפרדו שוב, ולאחר שהתפייסו - נפרדו סופית. הטלטלות האישיות שפקדו את יעקב סביב הזוגיות הבעייתית הזו באו לביטוי שוב בשורה של הליכים משפטיים בעצימות גבוהה, ופרטיהם מובאים בפרוטרוט בהמשכו של מסמך זה. כבפרשת הגירושין הראשונה – כך גם בשנייה: היבטים פליליים שולבו במאבק בין השניים, וגם תביעות נזיקין והליכי הוצאה לפועל, ועל כל אלו מנצח, לצד בית הדין הרבני, בית המשפט לענייני משפחה, שטיפולו, כמו של הרשויות הממלכתיות האחרות במקרה זה – כושל ומלא בליקויים אשר ייסקרו במסמך זה.

1. פרשייה פלילית I

1. משהתגלה ללידיה כי יעקב מושך כספים מחשבונם המשותף וגבר חשדה בו – עזבה את ביתם עם הילדים ובעזרת אימה **פנתה לארגון הנשים נעמ"ת** לקבלת סיוע משפטי; **בנעמ"ת לחצו עליה להגיש תלונה** במשטרה על אלימות, גם אם מדובר בתלונת שווא. ר' **הרחבה** בעניין תלונות השווא בישראל בפרק 'ענייני רקע רלוונטיים' שבהמשך.
2. בהקשר זה יצוין: יעקב מתאר את הרקע המשפחתי של לידיה כאפוף אלימות, כך שנקיטת אלימות ואווירת אלימות אינם זרים לה כלל; ויכוחים פנימיים שהתפתחו לסכסוכים במסגרת משפחתה ובסביבת חייה זכו לא אחת למחוות אלימות ולמעורבות משטרה.
3. לידיה אכן **פנתה למשטרה** והתלוננה על אלימות מצד יעקב, שלא הייתה ולא נבראה. בעקבות תלונת שווא זו נלקח יעקב מביתו, בחלוף כחודש ימים, לחקירה בתחנת המשטרה, ונשלח למעצר בית בן 15 ימים. בתום חקירה זו **נסגר התיק מחוסר אשמה**.
4. בסמיכות זמנים לני"ל ניסה יעקב לצאת לחו"ל לצורך גיוס ההשקעות להמצאותיו – ונדהם לגלות, ממש בשדה התעופה, כי עומד ותלוי כנגדו צו בר-תוקף **לאיסור יציאה מן הארץ**.

התברר כי הרשמת אשר נתנה את הצו עשתה זאת בניגוד להוראות החוק, ולידיה, שהייתה אמורה להמציא לידי יעקב את הצו האמור, אותו קיבלה במעמד צד אחד, לא עשתה זאת.

5. לאחר שנסגר התיק התחוויר ליעקב כי הוא נפתח מחדש (!). חרף סגירתו ותוך הסתרת העובדה כי נסגר: הדבר התברר מעצם הגעת כתב אישום כנגד יעקב, אשר הוגש כך לפתע, ללא עריכת שימוע¹. יעקב מייחס זאת לפעולת ארגוני הנשים על רקע הגשת תביעות לגירושין ע"י לידיה (ר' בהמשך). כשניגש יעקב לצלם את תוכן התיק התברר לו, לתדהמתו, כי תיק החקירה הכיל רק את שתי העדויות - זו שמסרה לידיה וזו שלו. עוד הבחין כי לפחות אחת משלוש חתימותיו שעל מסמך עדותו - מזויפת.
6. כ-10 דיונים התקיימו בתיק הפלילי האמור, בו ייצג יעקב את עצמו, כשמנגד - נציגת המשטרה. תוך כדי התנהלות התיק התנצלה לידיה כי הגישה את התלונה במשטרה והתוודתה כי נעמ"ת הם שהשפיעו עליה לפעול כך. מאוחר יותר הכחישה דברים אלו, ובכך אילצה את יעקב לפעול להפקת תדפיסי התכתבויות – פעולה שצרכה זמן יקר ומשאבים ניכרים; סופו של דבר הוא כי הוכח שפעלה במזיד כדי להפליל את יעקב, ויעקב זוכה בתיק בשנת 2008.
7. עם זאת, באופן תמוה לא מצאה השופטת נאווה בכור לנכון לפסוק ליעקב הוצאות, והסתפקה בהפנייתו לתביעת נזיקין אזרחית² מהמתלוננת (לידיה). בכך נקטה צעד חריג ל"הגנה על המערכת", כשהיא מרפה את ידיו של יעקב מהגשת תביעה כזו בעניין חמור זה.

ז. תביעת 'משפחה' I

1. היחסים בין יעקב ללידיה עלו על שרטון עוד קודם ללידת בתם ב-2006; בני הזוג, שלא עבדו, התקיימו בעיקר מכספו של יעקב – סכום של כ-200 אש"ח אותו הפקיד בחשבונם המשותף מחסכונותיו שלפני חתונתם, והלחץ הכספי תרם, בין היתר, למתח שבין שניהם. מאותו המאגר הכספי התפתה יעקב להעביר לחברה שבבעלותו סך של 40 אש"ח, וזאת בהשפעתו של קניאס, הנזכר לעיל. משגילתה לידיה (בנסיבות ממש מקריות של ביקורה בסניף הבנק בה-בשעה שיעקב ביצע ההעברה הכספית הנ"ל) כי יעקב משך כספים כאמור – גדשה הסאה מבחינתה והיא החליטה לעזוב את ביתם עם הילדים ולהתגרש.

¹ בהטלת חובת השימוע מביע המחוקק הישראלי את עמדתו לפיה העמדה לדין בכתב אישום פלילי היא לא דבר שיש להקל בו ראש, על אחת כמה וכמה בעבירות מסוג פשע (שעונשן מעל 3 שנות מאסר), ועל כן, על התביעה להיזהר לפני הגשת כתבי אישום כאלו ועליה לאפשר לחשוד, בלב שלם ובנפש חפצה, לערוך שימוע לפני הגשת כתב האישום והראות לה את הסיבות שבגינן יש להימנע מנקיטת צעד כל כך דרסטי כמו העמדה לדין פלילי.

אדם שעומדים להגיש נגדו כתב אישום בעבירת פשע (שעונשה 3 שנות מאסר לפחות) אמור לקבל מכתב יידוע לחשוד המודיע לו כי ניתנת לו האפשרות להגיש בקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום בתוך 30 ימים על מנת לנצל את זכות השימוע הפלילי ולקדם את סגירת התיק ואת הימנעות התביעה מהעמדה לדין.

² אין מדובר כאן באפשרות להגשת 'תביעה נגרות', באשר כזו ניתנת להגשה על ידי קורבן העבירה רק כאשר נאשם מורשע בפלילים.

2. את **תביעותיה נגד יעקב** הגישה לידיה בשנת 2006, וההליכים בהן הסתיימו בשנת 2008. את תביעת הגירושין היא הגישה בבית הדין הרבני, ובבית המשפט לענייני משפחה (בכפר סבא) היא הגישה תביעה למזונות אישה ומזונות ילדים (בסכומים מופקעים), תביעת רכוש (כולל רכב) ומשמורת ילדים. התביעה בביהמ"ש לענייני משפחה נוהלה בידי השופטת רבקה מקייס³, הידועה כמי שימושכת אש' ציבורית בגין יחסה המפלה לרעה גברים. יעקב פנה לעזרת **'הסיוע המשפטי'** של משרד המשפטים לצורך ייצוגו בדין, אולם נתקבל **בסירוב מצידם לקרוא את התיק**.
3. השופטת מקייס פסקה ליעקב תשלום **מזונות זמניים** וזאת **בלא לתת לו אפשרות לטעון** בעניין זה במסגרת דיון – וזאת כל עוד לא ישלם ללידיה סכום כספי אותו לא היה בידו לשלם.
4. עוד מתאר יעקב **שני אירועים בהם הוציאה לידיה רכוש** מרשותו של יעקב: האחד – עת נכנסה עם בן דודה ואביה לביתו בעודו שוהה בבית ואלו הפעילו עליו אלימות, והשני – כשניצלו את היעדרו מביתו עת נסע להוריו בצפון, פרצו את הבית ורוקנוהו כליל ממיטלטלין, לרבות כל החומרים הקשורים לפיתוח המצאותיו, דיסקים מגנטיים, כרטיסי ביקור של גורמים עסקיים עימם עמד ותכנן לעמוד בקשר, ועוד. יעקב מדגיש כי **בית המשפט לא נקט בשום צעד נוכח התרחשויות אלו**.
5. **המכוננית המשותפת** של בני הזוג הייתה בשימוש הבלעדי של יעקב, אולם לידיה הציגה בתביעתה עובדות שקריות, לפיהן הרכב נרכש מכספה ושימש רק אותה. בית המשפט ציווה כי השימוש בו יתחלק בשווה בין שניהם לסירוגין, כשבכל שבוע יעמוד לשימוש של אחד מהם ובשבוע שלאחריו יימסר לשימוש משנהו. בהתאם, מסר יעקב בחלוף שבוע את הרכב ללידיה לשימושה, אולם זו מיד תלתה שלט "למכירה" על הרכב ולא החזירה אותו לשימוש יעקב כנדרש. גם כאן **נמנע בית המשפט מלהגיב להפרה**. יעקב, באמצעות הסיוע המשפטי, הגיש תלונה על הפרת הצו ובקשה לעיקול הרכב אולם רשמת בית המשפט פסקה כי זה **הוגש בתיק הלא-נכון**.
6. יעקב הגיש, גם מצידו, **תביעה למשמורת ילדים** אותה ביסס על אלימות בבית אימם, על סכנה לשלום הילדים במשמורתה, על צפיפות ותת-תנאים למחיית הילדים ועל תסמונת של שתיקה חריגה מצידם (אינם מדברים עם אחרים מלבד בני משפחה). לעומת זאת, טען יעקב, יכולים הילדים לגור איתו וליהנות מתנאים מיטביים. אולם בפועל **התעלמה השופטת מקייס מתביעה זו לחלוטין**. יעקב מציין כי בעל דין אחר, מ'נפגעי הש' מקייס', הפיץ **הקלטה שלה** בה היא נשמעת אומרת כי "עדיף למסור ילדים למוסדות מאשר משמורת אב"; הוא שלח את ההקלטה האמורה בדוא"ל אל גורמי הסיוע המשפטי אולם

³ **השופטת מקייס** צברה תלונות רבות על התייחסותה המפלה לרעה אבות וגברים בכלל, עד כי נודעה בשם "השופטת הנוקמת"; נטען כנגדה כי היא יוצאת שדולת נשים והשתייכה לנעמ"ת, ויעקב מספר כי הועברה מתפקידה ולימים הוחזרה לכס השיפוט. בשנת 1992 פרסמה מדריך להגשת תלונות (כולל דוגמאות בכתב ידה) במסגרת חוברת הסבר אודות החוק למניעת אלימות במשפחה, ואשר נטען ברשת כי נשים עושות בו שימוש להגשת תלונות מפוברקות.

לא היו לדבר תוצאות כלשהן. נטען כי בדומה לכך שלח הגורם המקליט את ההקלטה לבית המשפט העליון והעניין לא טופל גם שם.

7. ביחסות' טיפולה השערורייתי של 'הרווחה'⁴ לא זכה יעקב לראות את ילדיו במשך שנתיים. בעניין זה טוען יעקב כי זוהי תוצאה ישירה של העובדה שאחד מיעדי גורמי הרווחה הוא מילוי מכסת כמות ילדים שהוצאו מרשות הוריהם / מי מהוריהם.
8. לידיה לא נתנה ליעקב בשום אופן לראות את ילדיהם; יעקב היה מנסה בכל זאת, ומגיע אליהם מעת לעת לראותם, אך חוזר כלעומת שבא. בבית המשפט הייתה השופטת מקייס מהסה אותו בגסות ("תשתוק!") ומתעלמת לחלוטין מטענותיו. הוא ניסה להתמודד בעניין זה גם בעזרת המשטרה (הגיש תלונות, הצטייד בצווי בימ"ש...) – אך כל זה לא הניב דבר. איש במשטרה, ברווחה או בביהמ"ש לא פעל לסייע לו. הוא לא ראה את ילדיו שנתיים-ימים.
9. ראוי לבחון את הדין הנוהג בסוגיית המזונות ואת מקרהו של יעקב נוכח הפרשנות לסעיף 3א' לחוק לתיקון דיני משפחה⁵ שהובילו בשעתו שלושה חברי כנסת לשעבר בראשות עקיבא נוף; בקליפת אגוז ייאמר כי למרות כוונת המחוקק פסקו בתי המשפט לענייני משפחה עשרות בשנים(!) בניגוד לחוק האמור בעניין מזונות ילדים.
10. סופו של דבר, נמחק תיק התביעה בביהמ"ש לענייני משפחה. ההסכמות שגובשו תוך כדי ניהולו הוכנסו להסכם גירושין שנערך בין בני הזוג וקיבל תוקף של פסק דין בביה"ד הרבני.

ח. תביעה ב'רבני' I

הטיפול בתביעת הגירושין של לידיה כנגד יעקב היה רצוף עיוותים.

1. ראשית – התיק התנהל בביה"ד בנתניה – קרי: בהעדר סמכות מקומית, שעה שדינו להתנהל בביה"ד בפתח תקווה.
2. יעקב טוען כי בית הדין נכנע ללחצים שהופעלו עליו מטעמו של הרב זרין - רב מוכר ובעל מעמד בקהילה; התברר ליעקב כי אביה של לידיה גייס אותו, תוך ששילם לו כספים במזומן, לפעול לגירושי בני הזוג, והלה - בלא שיש לו שמץ של היכרות על יעקב - פנה לביה"ד וביקש ממנו לגרש את בנה"ז.

⁴ 'הרווחה' – כאן ובמרבית האזכורים הנוספים במסמך זה – לשכת הרווחה בעיריית כפר סבא או, בהליכים המאוחרים יותר - לשכת הרווחה בקריית אתא.

⁵ התיקון ל"חוק המזונות" (החוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959) משנת תשמ"א, שיצר את סעיף 3א לחוק זה, בא להבהיר שהוראות החוק שבסעיף 3 לו פירושן שבלי להתחשב בעובדה בידי מי מוחזק קטין יחולו המזונות על הוריו בשיעור יחסי להכנסותיהם מכל מקור שהוא. "החוק בא ליצור שוויון בין אישה ענייה לעשירה, בין אישה לגבר ולהקנות לילדים קטינים הורים שווי-ערך" (דברי הכנסת חובי כ"ד 25.3.81 עמ' 2342). בסעיף 19 לחוק כתוב במפורש כי "חוק זה בא להוסיף על זכויות המזונות הנתונות על פי כל דין שבית דין דתי דן לפיו ועל פי הדין האישי של הצדדים, ואינו בא לגרוע מזכויות אלה."

3. **פרוטוקול דיון בביה"ד נערך בשיתוף לידיה**; בידי יעקב מסמך ונתונים על כך. יעקב אף פנה בכתב בעניין זה, בצירוף הוכחותיו, ל**נתל"ש** - נציבות תלונות הציבור על שופטים – אך פנייתו נותרה ללא תוצאות.
4. גירושין צריכים להיות מבוצעים מרצון ובהסכמה, ואל לו לביה"ד הרבני לפסוק חיוב בגט כשאינו ניתן מרצון. **גט שניתן שלא מרצון** הבעל נחשב כ"**גט מעושה**"; גט כזה אינו כשר בפרט אם הכריחו את הבעל שלא כדין לתיתו, ותוצאת הדבר היא כי 'גט' כזה אינו גט, והאישה אינה מגורשת. במקרה של יעקב הופעלו עליו סנקציות העולות כדי **כפייה פסולה**; יעקב נעצר ל-3 ימים, נשלל רישיון הנהיגה שלו, והוטל עליו צו איסור יציאה מן הארץ. בסופו של דבר, לאחר ששוחרר ממעצר, ניאות יעקב לחתום על הסכם הגירושין. תוקפו של הגט מוטל, אם כן, בספק.
5. ראוי לבחון את **עצם הכפיפות לדין הדתי** בישראל בראי מחוייבותה של מדינת ישראל ל**אמנות הבינלאומיות**. ר' הרחבה בעניין זה בפרק "ענייני רקע רלוונטיים" שבהמשך.
6. אחד מתנאי סגירת התיק בביה"ד הרבני היה התחייבותה של לידיה להודות בפני גורם משטרה על כי שיקרה בחקירתה בדבר אלימותו-כביכול של יעקב כלפיה; אולם חרף העובדה שאישור משטרה בדבר הודאה כזו היה **תנאי למסירת תעודת הגירושין לידיה** – קיבלה היא לידיה את תעודת הגירושין מבלי שתמלא התחייבותה זו.
- לא למותר לציין כי **התחמקותה זו ממילוי חובתה בחסות בית הדין הרבני הייתה הרת-גורל מבחינת יעקב**: לו היה מצויד באישור הנדרש היו נחסכות ממנו אינספור תלאות בהמשך.

ט. פרשת הוצל"פ I

1. מדובר בפרשה כארכה כ-4 שנים, בין השנים 2008-2012, ובתביעת נזיקין (ר' בפרק הבא) שהוגשה בעקבותיה והתנהלה במספר ערכאות ואף הגיעה עד לביהמ"ש העליון; ללמדך שיעקב עשה הכל ומיצה כל הליך כדי לא להזדקק לפנייה אל זירת המשפט הבינלאומי לקבלת סעד משפטי.
2. בשנת 2008 הגישה לידיה לגבייה את ההחלטה בדבר פסיקת המזונות הזמניים – אשר נמחקה באותה שנה, ולאחר שנמחקה(!) – וזאת במקביל, **מהמוסד לביטוח לאומי**, אשר פתחו ליעקב תיק בירושלים, ובאמצעות לשכת **ההוצאה לפועל בכפר סבא**.
3. יודגש כי יעקב לא היה בסוד העניין, ולא **קיבל כל התראה** כנדרש בדין.
4. בעקבות הליך ההוצל"פ שהתנהל בכפר סבא, ציוותה רשות ביהמ"ש לענייני משפחה אליה **נוס באופן אוטומטי(!) ובניגוד לחוק** על מאסרו של יעקב, וזאת בלא שידע אודות ההליך, לא קיבל התראה בעניינו, ולא ניתנה לו האפשרות להתנגד ולטעון כי התיק נמחק!
5. יעקב אמנם לא נעצר בפועל, אך **למשך חצי שנה היה צו מאסרו תלוי ועומד** כנגדו, עד אשר הואילה המערכת, בטובה, לאמת את עובדת מחיקת התיק, וזאת בעקבות טענת "פרעתי"

שהגיש יעקב. ההחלטה לסגור את התיק ניתנה לאחר שנמצא כי אין ההליך מתבסס על פסי"ד כלשהו.

6. את אותה הטענה העלה יעקב למול המוסד לביטוח לאומי, אבל, שלא כדו"ר הטיל המוסד לביטוח לאומי עיקולים על חשבונותיו של יעקב בבנקים, ואשר בגינם נמנע מיעקב לפתוח חשבונות עסקיים ולהתנהל כמקובל בזירה העסקית, וכתוצאה מכך למנף הזדמנויות עסקיות.

7. בחלוף כשנתיים בהם נמנע מיעקב לפעול עסקית כאמור, הורה רשם ההוצל"פ על סגירת התיק. אולם בכך לא תמו תלאות יעקב: גורמי המל"ל ביקשו 'החייאת הליכים', וזאת חרף החלטת הרשם האמורה, חרף החלטת בימ"ש לענייני משפחה בכפ"ס, וחרף החלטת ביהמ"ש המקורית בעניין זה ממש.

8. משסגר רשם ההוצל"פ שוב את התיק – פנו במל"ל למסלול עוקף: פתחו תיק חדש, בעל מספר שונה כנגד יעקב, כשהם נשענים על אותו פסק דין!

9. סופו של דבר סגרה רשמת הוצאה לפועל אורית יהלומי גם את התיק החדש, כשהיא מחייבת את המל"ל בהוצאות ההליך בסך 5,000 ₪.

י. תביעת נזיקין I⁶

1. בעקבות הפרשה דלעיל ביקש יעקב להגיש תביעת נזיקין ע"ס של כ-41 מיליון ₪, מנומקת ומוכחת כדבעי, כנגד המוסד לביטוח לאומי ואחרים.

2. אולם טרם נגולל את קורותיה של תביעה זו – נפרוס סאגה-זוטא' מתגלגלת, שהתרחשה בעניינו זה של יעקב למול מוסד "הסיוע המשפטי", על לשכותיו השונות, כדלקמן:

א) עוד בשנת 2008, כשנפתח תיק ההוצל"פ הני"ל ("הוצל"פ I") פנה יעקב הן ללשכת הסיוע המשפטי שבחיפה והן לזו שבתל-אביב בבקשות להגשת תביעת נזיקין מהמל"ל. לפנייתו צירף יעקב את כל החומר הרלוונטי (שבחלוף השנים ועקב התמהמהותם של גורמי הסיוע המשפטי הני"ל כבר הספיק להיעלם).

ב) תשובת הסיוע המשפטי מחיפה הייתה שלילית, וזאת לאחר שהגורם המטפל, תחילה, אף סירב להתייחס לבקשה; ומשהשיב – ליווה את תשובתו בנימה צינית כאשר הפנה את יעקב לעורכי דין פרטיים שישמחו לייצג אותו בתמורה לאחוזים מהסכום שייפסק לטובתו. יובהר כי תשובה שלילית זו ניתנה בהעדר סמכות, שכן רק ראש הלשכה מוסמך לדחות בקשה ולא הוא אשר השיב ליעקב.

ג) במקביל, נפגש יעקב עם עו"ד מלשכת הסיוע המשפטי בתל אביב, אך גם היא סירבה לתת החלטה בבקשתו. פנה יעקב אל 'פניות הציבור' במשרד המשפטים בעניין זה, וקיבל

⁶ קיים כתב תביעה מוכן ותיק מסודר בעניין זה, ועל כן, לפי יעקב, אין צורך להעמיק בפרק זה.

באמצעותם תשובה הדוחה את בקשתו, וזאת מן הטעם (המגוחך) שהמל"ל נשען על פסק דין בפעולותיו נשוא-התביעה... גם החלטה זו ניתנה באיו-סמכות, באשר לא ראש הלשכה הוא שקיבל את ההחלטה לדחות את הבקשה⁷.

ד) בשנת 2010 פנה יעקב שוב ללשכת הסיוע המשפטי בחיפה. עורך דין ביחידה אשר הופקד על מתן מענה לפניית יעקב נקט סחבת ממושכת, והתנהג בצורה מחפירה; בין היתר ניסה להתנער מעיון בחומר שחלקו היה בשפה האנגלית ("אין לך חומר בעברית?...") וזאת תחת לעשות את המוטל עליו ולהגיש סיוע.

ה) בשלב מסוים, כשכלו כל הקיצין, שלח יעקב מכתב התראה בטרם נקיטה הליכים משפטיים נגדם, ורק בעקבות זאת החליטו שם לפעול; הם מינו עורכת דין פרטית לטיפול בעניין ההוצל"פ, והחליטו שרק לאחר מכן תוגש תביעת הנזיקין. משנסתיים הטיפול בתביעת ההוצל"פ הועבר התיק ע"י הרפרנט ביחידה לעורך דין פרטי, תוך שמאושר ליעקב פטור מתשלום אגרה לפי סעיף 19 לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007.

ו) לתדהמת יעקב, עורך הדין שמונה לטיפול בתיק הגביל אותו – שרירותית – לערכאת בימ"ש השלום בלבד! יודגש כי אין לעורך הדין החיצוני כל סמכות לקצץ את כנפי התובע ולהגביל את הסעד המבוקש (במקרה זה – ל-2.5 מל"ש), וזאת על פי עקרון החוקיות⁸, בפרט כאשר עצם אישור הטיפול בתביעת הנזיקין מצביע על תקפות התביעה והיותה מבוססת (על פי ס' 4 לחוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972)⁹.

ז) יעקב, ש"לא לילד הזה פילל", לא הסכים לעקר כך את תביעתו, והגיש עתירה מנהלית כנגד לשכת הסיוע המשפטי בביהמ"ש המחוזי בחיפה. משלא התייצבו נציגי הלשכה לדיון שנקבע בעתירה, הורה השופט לפקידת ביהמ"ש - מיוזמתו ובאופן חד צדדי, בצעד של "הגנה על המערכת" - להתקשר ללשכה ולהורות לה לשלוח נציג לדיון. לאחר שעות רבות של המתנה מבישה של יעקב, הגיע נציג - עורך דין שאיננו מכיר את התיק, וטען שאין ברשות הלשכה כל חומר בעניין.

ח) משהציג יעקב לשופט את החומר שברשותו – פסק השופט, בלא כל הנמקה¹⁰ או צידוק נראה לעין, כי יעקב יגיש ללשכת הסיוע המשפטי שוב את המסמכים נשוא התיק הנדון, וזאת אף תוך סירובו לבקשת יעקב להגביל את משך טיפול הלשכה בו. משכך – ביקש יעקב להימנע מעינוי דין ודרש מהשופט ליתן פסק דין. **בפסק דינו דחה השופט את**

⁷ על פי ס' 4 לחוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972.

⁸ **עקרון חוקיות המנהל** הוא עקרון מן המשפט המנהלי והמשפט הציבורי. משמעותו היא שהרשות מוסמכת לפעול רק מכוח הסמכה מפורשת בחוק או מכוחו, וכל מה שאינו מותר לה על פי הדין - אסור לה. פעולה של הרשות השלטונית ללא הסמכה מפורשת בחוק היא חריגה מסמכות, קרי: פעולה לא חוקית.

⁹ לא נמצא בתקנות האגרות ולא בחוק ובתקנות הסיוע המשפטי כל תימוכין לכך שבין **המבחינים למתן פטור** מתשלום אגרה כלול פרמטר כלשהו לעניין סיכויי התביעה או גילוי עילה לתביעה (טענה שהעלה יעקב).

¹⁰ **חובת ההנמקה של פסקי דין והחלטות שיפוטיות** משתרעת על פני כל ההליכים: היא מהחשובות שבחובות המוטלות על היושבים בדין, והיא שלובה והולכת יד ביד עם מראית פני הצדק. במקרה שלפנינו פעל השופט בניגוד לחובה המוטלת עליו לתת טעמים להחלטותיו. חובה זו מתבססת על **תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984** ונתמכת בפסיקות שזיכו אותה בהכרה מחודשת ומודגשת (למשל, בהחלטת ביהמ"ש העליון, על ידי השופטת עדנה ארבל ברע"א 1982/05).

- העתירה**, ובכך נאלץ יעקב להיכנע ולוותר על זכותו לקבלת סיוע משפטי בתנאי פטור מאגרה.
3. ברבות השנים, ומשהסתיימה הסאגה הנ"ל, התנה יעקב להגיש סוף-סוף, ובכוחות עצמו, את תביעת הנזיקין נשוא פרק זה. התביעה הוגשה בבית המשפט המחוזי לעניינים כלכליים בתל אביב, באמצעות עורך דין פרטי ששכר יעקב, ובהיתמך בחוות דעתו של מומחה בעל תואר ד"ר ובעל שם בתחום. יעקב ביקש שוב פטור מאגרה, על סמך אותו הפטור שקיבל באמצעות הלשכה לסיוע משפטי, כשהוא אף מחוזק ברמה הראייתית מעבר לפנייתו הקודמת.
4. אולם רשמת בית המשפט המחוזי פסקה. שלא בסמכות, כי על יעקב לשלם אגרה בשיעור מחצית משיעורה המלא, ובכך טרפדה, במודע, את הגשת תביעת הנזיקין. יעקב לא אמר נואש, והגיש ערעור על החלטת הרשמת.
5. השופטת עופרה צ'רניאק, לאחר שניהלה את כל הדיון מחוץ לפרוטוקול, ביקשה מיעקב להפחית את סכום התביעה, והבטיחה להעביר החלטה לרשמת אחרת באופן שזו לא תדע דבר החלטתה השלילית של קודמתה. יעקב ניאות להפחית את סכום התביעה לבקשת השופטת והעמיד אותו על סך 25 מלש"ח.
6. בפועל – נחשפה הרשמת השנייה להחלטת הראשונה ופשוט העתיקה את החלטה כפי שהיא.
7. שוב הגיש יעקב ערעור על החלטה זו, והשופטת צ'רניאק¹¹, שהודתה כי אכן ארעה 'תקלה' שהביאה לחשיפת החלטת הרשמת הראשונה בפני השנייה, אך לגופו של עניין - דחתה את הערעור, וזאת באופן שרירותי ותחת ה'הנמקה' כי הסכום אינו מתקבל על דעתה. בהחלטתה זו, שלמעשה התעלמה מחוות הדעת המקצועית והנוגדת, שמה לאל את כל מאמציו של יעקב להיפרע ממבקשי רעתו ולהשיב לעצמו את נזקיו.
8. לא נותר ליעקב אלא להגיש בר"ע על ההחלטה האמורה להשית את מחצית גובה האגרה ולא לפטור את יעקב, כמתבקש, מתשלומה, וכך אכן עשה. השופט מזוז דחה בקשה זו על הסף תחת הנימוק שמדובר בגלגול שלישי, וככזה – עליו לעמוד במבחנים ובקריטריונים שנקבעו בשנת 1982 במסגרת "הלכת חניון חיפה"¹². אין ספק כי הלכה זו, והשימוש הגורף בה, מעקרים מתוכנה את הזכות להליך הוגן שהוכרה בפסיקה כחלק מן הזכות לכבוד העולה מחוק יסוד: **כבוד האדם וחירותו**.

¹¹ המכונה ה'שופטת היורקת', וזאת בעקבות תלונת חתנה לשעבר על התנהגותה הבעייתית (יריקה, קללות ואיומים) בנסיבות של פרשיה משפחתית (גירושיו מבתה).

¹² הלכה המאוזכרת באופן תדיר כל כך, ודומה שהחלטה נעשית במקרים רבים מדי, באופן גורף מדי ובנוקשות רבה מדי. יפה לענייננו מאמר בנושא באתר "פסקדין" ברשת, בקישור הבא:
<https://www.psakdin.co.il/Document/%D7%92%D7%9C%D7%92%D7%95%D7%9C-%D7%A9%D7%9C%D7%99%D7%A9%D7%99--%D7%92%D7%91%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%9C%D7%9B%D7%AA-%D7%97%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%9F-%D7%97%D7%99%D7%A4%D7%94#.X0ud8sgzblU>

יא. פרשת הוצל"פ II

1. כל עוד היו בני-הזוג-לשעבר יעקב ולידיה שילם יעקב ללידיה דמי מזונות כדין כסדרם. אולם בשנת 2010 נישאו יעקב ולידיה בשנית ועברו להתגורר ביחד, כך שפקעה חבותו של יעקב בתשלום מזונות. אולם בחלוף כחצי שנה הסתכסכו שוב, ולידיה איימה שוב על יעקב בגירושין. בין היתר, כשהיא מתלוננת (שוב) על אלימות מצידו - הזמינה שוטר לביתם, וכתוצאה מכך הורחק יעקב ממנה.
2. בני הזוג נפרדו לתקופת-מה, שבמהלכה פתחה לידיה תיק בלשכת ההוצאה לפועל לתשלום מזונות לגבי התקופה שבה כבר היו נשואים; היא עשתה זאת תוך שימוש פסול בפסק הדין של ביה"ד הרבני המאשר את הסכם הגירושין שבינתיים איבד את תוקפו.
3. כעבור זמן קצר, משהשלימו בני הזוג וחזרו להתגורר יחדיו, נסעו ביחד אל לשכת ההוצל"פ, כדי שלידיה תבטל שם את תביעתה הנ"ל; היא פנתה אל פקידת ההוצל"פ וציינה שזו בעצם תביעה שגויה, באשר מדובר בבעלה עימו התחתנה שוב ועימו מתגוררת. אך הפקידה סירבה לבקשת ביטול זו.
4. עובדת היוותרו של התיק האמור על כנו איפשרה ללידיה, כשנפרדו השניים שוב, לקדמו במלוא מרצה; בתגובה – הגיש יעקב טענת 'פרעתי', תחת הנימוק שפסה"ד עליו מושתתת התביעה, המתייחס למזונות בעקב גירושין, בטל מעצם הנישואין-מחדש. בתגובתה בעת הדיון, הקשתה רשמת ההוצל"פ את עורפה והודיעה ליעקב, אגב הטלת איום, בזו הלשון: "תשלם, אחרת תיכנס לכלא!". ואכן, האיום פעל; יעקב, שלא היה חייב בכך, הרגיש נסחט והסכים לשלם ללידיה סכום של 45,000 ₪ בגין חוב העבר - שלא היה לא נברא - כדי להימנע מכניסה אפשרית לכלא.
5. משביקש יעקב לשחזר את האיום מפי הרשמת הנ"ל התחוויר לו כי אין פרוטוקול! הדעת נותנת כי הפרוטוקול נמחק על ידי הרשמת, אולם בהודעה שמופיעה על המסך כתוב "יעקב תקלה מיכונית נמחק הפרוטוקול".
6. משניגש יעקב להנפיק את שוברי תשלום החוב אותו נעתר לשלם – נאמר לו במזכירות בתי המשפט לסור אליהם שוב בתום פגרת בתי המשפט להפקת השוברים, ואכן כך עשה: בתום הפגרה הנפיק אותם ושילם את הסכום האמור, ולאחר מכן המשיך ושילם חודש בחודשו את דמי המזונות. במקביל, הגישה עורכת הדין של לידיה להוצל"פ בקשה ל"שפעול אוטומטי", המביאה לתוספת אוטומטית אחת לחודש של סכום המזונות החודשי בצירוף ריבית, ומאיידך מטילה על הזוכה (על לידיה) את חובת העדכון במידה ושולמו כספים על חשבון החוב. אולם הכספים ששולמו כסדרם לאחר הפגרה לא דווחו ע"י הצד שכנגד וכך לא באו לידי ביטוי במערכת, והחוב בגין המזונות הלא-משולמים-כביכול תפח והלך. למרות טענותיו של יעקב בנדון לא ננקטו כל צעדים כנגד לידיה ובאת כוחה.

7. בהמשך התברר ליעקב כי הבקשה לשפעול אוטומטי התקבלה אצל עורך הדין שלו מטעם הסיוע המשפטי; אולם בינתיים מינויו בוטל, וכתוצאה מכך הסתפק עורך הדין בתיוק המסמך. כתוצאה מכך התאפשרה תפיחת החוב, מה שגרר עיקולים וכו'...
8. סופו של דבר: התיק נגרר ונסחב מספר שנים, עד אשר יעקב הוכיח להוצל"פ ולביהמ"ש כי אין לו כלל חוב, וכי שילם לאורך כל הדרך כל עוד היה חייב בכך. החל בשנת 2013, משהוצאו הילדים מחזקתה של לידיה לא היה חייב לה עוד יעקב במזונותיהם. בשנת 2015 נסגר התיק.

יב. פרשייה פלילית II

1. משנישאו יעקב ולידיה שוב, בשנת 2010 כאמור לעיל, עברו להתגורר, עם ילדיהם, בטירת יהודה.
2. לא רחק היום בו הסתכסכו בני הזוג שוב, ושוב פנתה לידיה והגישה תלונת שווא במשטרה על אלימות במשפחה מצידו של יעקב. בתלונתה טענה לעברו האלים (למרות הזיכוי המוחלט...) ובסופו של דבר לא נפתח הליך פלילי.
3. עם זאת - פנתה לידיה גם לביהמ"ש לענייני משפחה בלוד - ערכאה נטולת סמכות מקומית(!) - בבקשה למתן צו הרחקה נגדו. בדיון שהתקיים שם זוכה יעקב, לאחר שהשופטת רגזה על לידיה משגילתה את דבר השקר סביב עברו הנקי ושקר-האלימות הקודם. משהוצג פסק הדין משנת 2008 אותו היה על יעקב להמציא לבית המשפט בדיון נוסף שנבקע - סגר שופט (אחר) את התיק, אך לא פסק הוצאות ליעקב כפי שאמרה השופטת שניהלה את הדיון הראשון שתעשה.

יג. תביעה ב'רבני' II

1. הפעם פנה יעקב לבית הדין הרבני והגיש תביעת גירושין 'עם כריכה' - גם במזונות, גם במשמורת ובעוד עניינים, כאשר הוא מצרף לכך גם תביעה כספית בגין נזקיו בעסקאות ההשקעה בהמצאותיו בתחומי הדלק והסטארטאפים.
2. הרבני סירב לדון בעניין הכספי בשל אופי התביעה, וסופו של דבר - נתן החלטה שהוא מחייב בגט וזאת מבלי לפסוק גם בשום עניין אחר, לרבות לא בענייני המשמורת והמזונות, ובכך נסגר התיק.
3. את החלטתו נתן ביה"ד לא לפני שנתן צו הבאה שבעקבותיו נעצר יעקב, ונאלץ לשבת במעצרשעות ארוכותמשום שלא נמסר שובר שבעזרתו ניתן יהיה לקרוביו להפקיד את הערבות הנדרשת לשחרורו¹³.

¹³ בניגוד לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו - 1996, וכן מפורטות בפקודת המטה הארצי מס' 14.01.34 "עיקוב, מעצר ושחרור".

יד. תביעת נזיקין II

1. בשנת 2012 הגיש יעקב, בעזרת הסיוע המשפטי, תביעת נזיקין בבית המשפט לענייני משפחה בפתח תקווה נגד לידיה על סך 600,000 ₪ - אומדן נזקיו בנסיבות גירושיו הראשונים, ששורשיהם בצו עיכוב היציאה מן הארץ אשר היה תלוי כנגדו לבקשתה בימים קריטיים למימוש המצאותיו. תביעה זו הוגשה סוף סוף לאחר שבמשך 6 שנים (מאז שנת 2006) התנהלה סחבת בעניין זה מצד הסיוע המשפטי.
2. לידיה לא התייחסה לתביעה זו כלל, ולא הופיעה לדיונים בבית המשפט. יעקב אף קיבל אפשרות, מטעם הסיוע המשפטי, לתקן את כתב התביעה ולהוסיף לו ערכי נזקים נוספים, אך נוכח התקדמות התיק אל עבר פס"ד אליו חתר – הסתפק בסכום המקורי. בשנת 2015 התקבל פסק הדין המזכה אותו בסך 600 אש"ח כפי שנתבע, ולימים הפך חלוט.
3. לידיה, אשר קיבלה את פסק הדין באמצעות בית המשפט תוך חתימה על אישור מסירה (שהעתקו אף מצוי בידי יעקב), פנתה אל יעקב וביקשה ממנו לבטל את רוע הגזירה, בתואנה – "הרי אין לי"; יעקב הפנה אותה אל הערבה שהעמידה לצורך בקשת צו עיכוב היציאה מן הארץ אשר גרם לנזקיו.
4. משפנה יעקב לתשלום חובה של לידיה על פי פסק הדין ולמימוש הערבות הנ"ל, שכרה לידיה שירותיו של עורך דין באמצעותו הגישה בקשה לביטול פסק הדין. בקשה זו נשענה על שלל סיבות ונסיבות, ובהן: טענה שלא קיבלה את פסק הדין לידיה, טענה שהייתה חולה, טענה שלקתה בבעייה נפשית, טענה לשיהוי וטענה להתיישנות. בין השאר טען עורך הדין לאלמנטים מצידו של יעקב (שלא הייתה ולא נבראה, כזכור) בה-בשעה שבין נספחי הבקשה ניתן למצוא גם את הזיכוי המוחלט שנפסק לו בפרשייה פלילית I.
5. למרבה תדהמתו של יעקב פסקה השופטת נאווה גדיש על ביטול פסק הדין. פסיקה זו לא נשענה על ראיות ענייניות, וכל שטרחה השופטת לברר טרם קבלתה הוא לתגובת יעקב, אשר נמסרה כנדרש ובמדויק.
6. יעקב פנה למזכירות בית המשפט כדי לאתר את מסמך אישור המסירה של פסק הדין החלוט אשר בוטל על ידי השופטת, ושוב נדהם, והפעם – לגלות שפקידת בית המשפט אשר פתחה את התיק לא מצאה אותו שם! יעקב פנה גם למנהלת מרכז המידע בעניין זה, וממנה הבין כי רק לשופטת הסמכות להוציא מסמך מהתיק המשפטי. פנה יעקב לשופטת גדיש בבקשה להשיב את אישור המסירה לתיק אך נענה בהתחכמות, בנוסח – "אם ידטע לך על קיום האישור הוא מן הסתם ברשותך".
7. פנה יעקב אל הסיוע המשפטי לעזרה – אך אלו מסרבים לטפל ואפילו להשיב. כך לפתע. יצויין כי הם אלו שטיפלו בתביעה נשוא פסק-הדין-שבוטל, לאחר שאישרו אותה מבדקו ושמצאו שהיא ברת סיכויי הצלחה משפטית גבוהים ומינו עו"ד לצורך הטיפול.

8. יעקב פנה בערעור לביהמ"ש המחוזי, אולם השופטת ורדה פלאוט דחתה אותו בשל שאין אפשרות לערער על ביטול פסק-דין. בקשת רשות לערער שהגיש יעקב לביהמ"ש העליון נדחתה אף היא.
9. לסיכום תוצאותיה של פרשה עגומה זו: התיק סגור, עברו כבר שנים, הועלמו ממנו מסמכים, והסיוע המשפטי מסרב לעסוק בכך, וטעמיו עימו.

טו. תביעת משפחה II (משמורת ילדים)

1. בשנת 2013 הגיש יעקב **תביעה למשמורת ילדים** בבית המשפט לענייני משפחה. את החלטתו לתבוע משמורת קיבל יעקב לאחר שלידיה זרקה שעון קיר כבד מזכוכית על הילדה הקטנה ופצעה אותה בפניה. יעקב הגיש תחילה תלונה במשטרה ופנה לרווחה, תוך שהוא תומך פנייתו בלחץ שהפעיל על גורמי הרווחה בעזרת עורך דין ששכר. **רק בחלוף חודשיים-ימים** ניאותרו ברווחה להכיר במסוכנותה של לידיה (ולאו-דווקא בשל הסיבות הנכונות...) ופתחו בהליך של הוצאת הילדים ממשמורתה משום היותם 'קטינים נזקקים', כהגדרתם **בחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960**.
2. יצויין כי האירוע הנ"ל התרחש זמן קצר לפני שיעקב קיבל את הילדים לרשותו. בעקבות תלונתו, ולאחר שהילדים הועברו לרשות יעקב לרגל תחילתו של החופש הגדול - אישרו לו גורמי המשטרה להמשיך ולשמור על הילדים ברשותו למשך כחודשיים. לאחר מכן הם נותרו בחזקתו על בסיס המלצות הרווחה ובהתאם לצווים שהוציא מעת לעת השופט התורן של ביהמ"ש לענייני משפחה, צבי ויצמן¹⁴.
3. **להלן הבהרות רלוונטיות באשר למצב המשפטי בסוגיית המשמורת ההורית:**
- א) במרכז המסגרת המשפטית עומד **תקנון העבודה הסוציאלית של משרד העבודה והרווחה** (להלן: "**התקנון**") שבתוקף פורסם ביום 30.11.1995, ואשר הוחלו בו שינויים מסויימים בשנים האחרונות. לענייננו לוונטי במיוחד התיקון להוראה מס' 8.9 לתקנון המתאימת לילדים ונוער, אשר הוחל ביום 1.3.2017.
- ב) התקנון קובע כי "גדילתו של ילד בחיק משפחתו הטבעית מבטיחה את התפתחותו התקינה". כמו כן, **חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960**, המהווה את המסגרת התחיקתית לענייננו שבפרק זה, מתייחס למספר עילות להגדרת קטין כ"קטין נזקק" בסעיף 2 (ס"ק 1-7) לחוק, ורק משנוכח **בית המשפט** (ולא אחרים) כי הקטין הוא נזקק, (סעיף 3 לחוק) רשאי הוא "להוציא את הקטין ממשמורתו של האחראי עליו", ובלבד שראה שאין דרך אחרת להבטיח את הטיפול וההשגחה.

¹⁴ יעקב טוען כי שיפוטו של צבי ויצמן (שאיננו שופט נוער לפי מינויו /או הכשרתו) איננו תקף לעניין החזקה על ילדיו, באשר אינו עולה בקנה אחד עם התיקון מס' 14 לחוק הנוער (טיפול והשגחה, תש"ך-1960 שנכנס לתוקף בסוף חודש יולי 2009; משלמדתי מטרת התיקון האמור ופרטיו לא מצאתי כי החלטותיו של שופט זה אינן בסמכות וכי אינו צריך להתמנות כשופט נוער לצורך החלטותיו לגבי ילדי יעקב.

- (ג) **התערבות הרווחה בסוגיית המשמורת ההורית** יכולה להתבצע בדרכים שונות, החל מליווי ההורים והצעת חלופות-משמורת וסיוע בקהילה להבטחת שלומם, דרך חיוב ההורים באמצעות החוק לשתף פעולה עם נציגי משרד הרווחה ולקבל תכניות טיפוליות במטרה להגן על הילדים, ועד למצבי קיצון בהם יפעלו לביטול המשמורת ההורית והעברת המשמורת לידי המדינה.
- (ד) עולה, אם כן, מהדין (מהתקנות השונות ומהחוק הרלוונטי) כי **אין ולא היה במקרה דנן שום מקום להתערבות המדינה להוצאת הילדים ממשמורתו של יעקב** (כפי שאכן התרחש ויתואר להלן), באשר מלכתחילה אין מסוגלותו של יעקב מוטלת בספק וגם לא הייתה, אין ולא ניכרה כל מסוכנות ונזקקות לגבי ילדיו במסגרת משמורתו עליהם, והוא בהחלט שיתף פעולה (וזאת אף לאורך שנתיים ימים) עם החלטת הרווחה כשלקח את הילדים לטיפול כפי שקבעו (חרף השקפתו לפיה לא היה בטיפול זה כל צורך).
(ה) ההליך שבו המדינה שוקלת להתערב בתא המשפחתי כדי להגן על הילדים מופעל במסגרת **הוועדה לתכנון טיפול והערכה** (או: ועדת החלטה) במשרד הרווחה (להלן: **"ועדת הרווחה"** או **"הוועדה"**), אשר אופן פעולתה מוסדר בתקנון ולא בחקיקה. חשוב לציין שוב, כי למרות שהדיון בהוצאת ילד ממשמורת הוריו מתקיים תחילה בוועדה - ההכרעה התקפה בנושא נתונה בידי הערכאה השיפוטית בלבד.
- (ו) על פי הנחיות משרד הרווחה, **עובד סוציאלי** (להלן: **"עו"ס"**) **לחוק הנוער** הוא הגורם מטעם הרווחה אשר יפנה לבית המשפט, וזאת רק לאחר שהתקיים דיון בוועדת החלטה, בו נבחנות אפשרויות טיפול שונות בהורים ובקטין, והוא צד בהליך המשפטי. עליו מוטלת האחריות להגיש חומר מלא ולהציגו לצורך הוכחת נזקקות הקטין בפני השופט, להמליץ על דרכי הטיפול וליישם את החלטות בית המשפט. התכנית המוגשת לבית המשפט על ידי העו"ס לחוק הנוער יכול לכלול המלצות לטיפול והשגחה בקהילה כאשר הילד נשאר בביתו, או התערבות במצבים בהם נדרש אבחון או טיפול נפשי, ועד המלצה להוצאת הקטין ממשמורת הוריו.
- (ז) ועדת הרווחה, שבה נקבעים בה דרכי טיפול לילדים ומשפחות, איננה הליך משפטי (כמובהר אף בתקנון), ולמרות זאת נקבע במהלך השנים כי גם אם אין קיימת בה חובת ייצוג משפטי, זכאים הורים וילדים להיות מיוצגים בוועדה תוך שהם מסתייעים במלווים / משתתפים מטענמם. מכל מקום – מקובלת על כל הגופים הפועלים בתחום זה, כולל על משרד הרווחה כעמדתו הרשמית (על פי מסמך יועמ"ש המשרד שפורסם בשנת 2005) כי **"קיימת חשיבות מכרעת בשמיעה ישירה של ההורה על ידי חברי הוועדה"**.
- (ח) לפי סעיף 15' להוראה 8.9 לתקנון – מוחל על דיוני הוועדה **עקרון ההשתתפות**, לפי **"זכותם של ההורים והילדים להישמע בהליכים ובדיון על הטיפול בהם"**. לפי סעיף 17' להוראה מס' 8.9 לתקנון – **"ההורים ישתתפו בכל דיון מתחילתו ועד סופו"**. סעיף 17' להוראה מס' 8.9 לתקנון כולו עוסק בהשתתפות ההורים בכל דיון של הוועדה. גם סעיף 19.3(2) א' להוראה הנ"ל מפרט ברחל בתך הקטנה את מעורבותם הפעילה הנדרשת של ההורים בכל דיון. אולם כפי שנראה להלן – עקרון ההשתתפות הופר בגסות שוב ושוב.

4. **ברשות יעקב חילופי דוא"ל** שהתנהלו (בין התאריכים 2.2.2014-27.12.2013) בינו לבין עו"ס לפי חוק הנוער בשם חני בומגרטרן מהרווחה / כפ"ס, ותוכן המיילים מדבר בעד עצמו: מדובר באמא שאינה מתפקדת, ובאבא שמחזיק את הילדים במשמורתו ומפרנס אותם, כשכל העובדות האמורות ידועות לרווחה ושם מתייחסים אליהן כאל מצב נתון.
5. בשלב מסוים התבקש יעקב על ידי עו"ס לאפשר את התקדמות ההליך **ולא להתנגד להוצאה ממשמורת**, תוך שמובר לו כי ההליך אינו נגדו; למעשה – הכוונה הייתה להוצאת הילדים ממשמורתה של לידיה, אולם להלכה (פורמאלית) – מדובר בהסכמה להוצאתם ממשמורת שני ההורים, קרי: גם ממשמורתו-שלו, ובכך **הטעו גורמי הרווחה את יעקב בטעות גורלית**, וזאת בכוונה תחילה ולכל הפחות בחוסר תום לב.
6. גורמי הרווחה הגישו את המלצותיהם בהליך האמור לביהמ"ש לענייני משפחה בפתח תקווה, כשהם מבקשים שמקום חסות הילדים יהיה **"בית מגורי הסבים שם מתגורר האב"**. בדיון אצל השופט התורן צבי ויצמן טען עורך דינה של לידיה כי **הליך הנזקקות מתנהל כנגד שני ההורים**, ועמדת הרווחה הייתה **מיתממת**, בניגוד לרוח הדברים עת שכנעו את יעקב שלא להתנגד (ר' בס' הקודם) ובהפגנת דו-פרצופיות מכוערת מילטו עצמם מהמלצה כנה בדבר כשירותו של יעקב למשמורת.
7. **בו במקום הוציא השופט ויצמן צו להוצאה ממשמורת**, וזאת מבלי לקיים כל הליך שיביאנו להשתכנע (דיון, ראיות וכיו"ב) כנדרש בסעיף 3(4) **לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ד-1960**, והעביר את התיק לטיפול השופטת נאוה גדיש.
8. **השופטת גדיש ציוותה על קבלת תסקירים** מתאימים מהעו"ס לסדרי דין ברווחה והורתה כי זו תגיע להיחקר עליהם. אולם במענה לצו זה נשלחו לבית המשפט תסקירים שנכתבו על ידי עו"ס אחרת, שאינה מצוידת בסמכויות העו"ס לסדרי דין, ואשר **זייפה את חתימתה של העו"ס לסדרי דין**. בתסקירה **פיברקה כותבת התצהיר גם את אלימותו-כביכול של יעקב**, אשר אין לה כל בסיס במציאות, ובנוסף - **לא צורף כנדרש תצהירה של העו"ס לסדרי דין**. כל אלו – מעבר לזיוף ולפיברוק – מהווים גם **הפרה הרווחה את הצו השיפוטי**.
9. כשבועיים-ימים לפני הדיון בסוגיית המשמורת **זומן יעקב לדיון בוועדת הרווחה** בעניינו, וזאת בלא שהוסברה לו **מטרת הדיון**. בוועדה נכחו עו"ס לחוק הנוער, המנהלת את התיק ברווחה, עו"ס 'משפחה' (מן השורה), העו"סיות לסדרי דין – זו היוצאת וזו הנכנסת (חדשה ברווחה) ויעקב. מסקנות הפורום בדיון זה בוועדה היו - שבמידה וביהמ"ש יחליט להעביר את המשמורת על הילדים ליעקב ישונה הצו מ"הוצאה ממשמורת" (שכן מדובר בשני ההורים) ל"צו השגחה", כזה המאפשר ליעקב לפרוש חסותו על הילדים במנותק מבית הוריו-סביהם.
10. במעמד דיון זה הוסבר ליעקב כי עליו לחתום על מסמך שמשמעותו – מתן הסכמתו להאריך את ההסדר האחרון לשנה נוספת, אם כי הכוונה המוצהרת בהחתמתו זו הייתה לאפשר גישור על פער של כשבועיים-ימים בסך הכל, לגביהם דרושה הייתה ההארכה, שלולא כן – היה על הילדים לחזור למשמורת אימם.

11. אולם לפי המסמך שהגישה העו"ס החדשה לסדרי דין לקראת הדיון שקיימה השופטת נאוה גדיש לא זו הייתה המסקנה, כי אם בנוסח: **'ההורים לא ביקשו למעשה שום שינוי, ועל כן, בהסכמתם, מאריכים את הסדר המשמורת הקיים בשנה נוספת'**. על כן, בעקבות חתימתה על הצו שהוגש לה ערב הדיון שנקבע ליום 1.7.2014 ולו ציפה יעקב - ביטלה השופטת גדיש דיון זה, שלטעמה התייטר. בכך לקתה השופטת בשיקול הדעת והתרשלה כשמיהרה להסיק מסקנות שגויות ממסמך שהונח לחתימתה, כשהיא גוזרת על משפחה שלמה גזירה גורלית תחת לקיים דיון כפי שנקבע מראש. משמעותה של החלטה זו הייתה שילדיו של יעקב נותרים שנה נוספת במשמורת סביהם, מה שמבחינתו של יעקב 'כולא' אותו למעונם לשנה תמימה.
12. השופטת גדיש לא שעתה כלל לזעקתו של יעקב לתיקון העיוות, ופסקה **בשרירות לב** כי לא יתקיים דיון. גם העובדה שטען להונאה מצד הרווחה (על כי הוחתם בעורמה על מה שגרם להנצחת המצב הקיים בניגוד לתוכן הדיון בוועדה) לא הועילה, ויעקב זכה להתעלמות השופטת, אותה הוא מייחס לסדר היום הפמיניסטי המאפיין שופטת זו, ועוד רבות, עד כי הוא השולט בפועל בדיון הישראלי, ומעוות את עשיית הצדק.
13. עוד אומר דרשני פרק הזמן השערורייתי-בעליל שחלף מאז הגיש יעקב את תביעת המשמורת ועד למועד הדיון אצל השופטת גדיש (ואשר בוטל).
14. יעקב הגיש **בקשה לביטול הצו להוצאה ממשמורת** בעילה כי הוצא במרמה. השופטת גדיש שלחה בקשתו זו לתגובת לידיה ולתגובת הרווחה, ולאחר שתגובות מהם לא התקבלו – שלח יעקב פקס בבקשה למתן החלטה בהעדר תגובה, כשהוא ממציא את אישור המסירה לצדדים. במענה טענה השופטת כי הפקס "אינו קריא". שוב שלח יעקב את הבקשה ואישור המסירה, ושוב זכה למענה מהשופטת כי המסמך אינו קריא. נוכח התנהגות תמוהה ומחפירה זו התייצב יעקב בעצמו במזכירות בית המשפט והציג את המסמכים הדרושים. בינתיים חלף הזמן, ואף עבר גם המועד הנדחה להגשת תגובה, ועל אף זאת אפשרה השופטת את תגובת הרווחה, אשר לא היה בה דבר לגופו של עניין, קרי: לא היה בה להסביר את פשר ההתרחשות שהסתיימה, למעשה, במחטף. למרות זאת – סיפקה תגובה רפה זו את השופטת גדיש, אשר דחתה את הבקשה לביטול הצו.
15. בשנת 2015, **משמלאה שנה לתקופת הארכת צו ההוצאה ממשמורת** התכנסו הצדדים לדיון בדבר הארכה אפשרית של הצו, אולם עו"ס שנשלחה לייצג את הרווחה טענה בדיון כי מסיבה כלשהי לא ניתן היה לכנס את וועדת הרווחה ועל כן לא מוגשות המלצות הרווחה. האמת היא שמדובר בשקר, שכן לא נקבע כל דיון בוועדה, ויעקב לא קיבל כל פנייה לדיון כזה. מכל מקום - הש' גדיש הארכה את תוקף הצו במספר חודשים נוספים בהישען על **טיעון שקרי חצוף זה**.
16. בשנת 2015 הגיש יעקב ערעור בבית המשפט המחוזי בלוד על הארכת הצו הבלתי-חוקית (מבלי לקיים את חובת ההנמקה – ר' הערת שוליים מס' 10); השופטת ורדה פלאוט דרשה כי יעקב יהיה מיוצג ע"י הסיוע המשפטי, וכך היה: מונה עו"ד מטעם הסיוע המשפטי, אשר

דאג גם להגיש כתב ערעור מתוקן (נטול אזכורי סחר בילדים וענייני-קיצון אחרים, כגון מכסות...) אולם אז עבר הטיפול ללשכת הסיוע שבקריות והוחלף עורך הדין, וחלפה 1/2 שנה נוספת סביב מאבק על תשלום אגרה שנדרשה חרף פטור שחל עליה בגין סעיף 20.7 לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007, הפוטר מאגרה הליכים לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.

17. הדיון בערעור נקבע למועד מרוחק מאד. לדיון זה הופיעה עו"ס נטולת סמכות (שלא לפי חוק הנוער) ונציג היועמ"ש לממשלה הופיע בלא שהוא מצויד בייפוי כת. בדיון זה ייצג יעקב את עצמו. עם פתיחת הדיון מגלה השופטת פלאוט ליעקב כי כי בו-ביום פג המועד למתן תגובה לשופטת מרינה לוי, מביהמ"ש לענייני משפחה בקריית ביאליק, בעניין הארכה אוטומטית של הצו למשמורת הילדים בשנה נוספת שבדעתה לבצע. מה גדול היה תסכולו של יעקב כשהבין כי איבד לא רק שליטה, אלא אף כל אחיזה בהליכים לקבלת ילדיו-שלו למשמורת. בו-במקום החליטה השופטת פלאוט כי לא יתקיים דיון בערעור, והיא העבירה את טענותיו של יעקב אל השופטת מרינה לוי כתגובת יעקב.
- ר' המשך פרק זה בפרק "תביעת משפחה II (משמורת ילדים) – המשך" שלהלן.

טז. ספיחי תביעת משפחה II

1. איומי הרווחה על יעקב: מחוץ לאולם הדיון הנ"ל בביהמ"ש בפ"ת, ניגשה אל יעקב לפתע עו"ס לחוק הנוער בשם שרית צרפתי ואמרה לו כי היא יודעת שעיתונאי בשם מוטי לייבל, כתב לענייני רווחה ושחיתות ממסדית, נמנה על חבריו; היא הזהירה אותו כי אם תראה פרסום שלו בעניים – היא תתנקם ביעקב "דרך הילדים". לאיום מפורש זה הייתה עדה גם עורכת דינו של יעקב מטעם הסיוע המשפטי, חן שטח. גישה עוינת ופרועה של נציגת הרווחה שרית צרפתי באה לביטי גם בתוך אולם בית המשפט, כשסיפרה זו לשופטת נאוה גדיש כי "יעקב חבר לעיתונאים ולגורמים אלימים...", טענה שגם אם היה בכך שמץ של אמת – הדברים נעדרי כל נפקות לעניין ההליך הנדון.
2. רשלנות בתפקוד הסיוע המשפטי: התברר ליעקב, וזאת רק לאחר מעשה, כי אותה עורכת דין, חן שטח, אשר הוקצתה, כאמור, מטעם לשכת הסיוע המשפטי לטיפול בשירותו בתיק המשמורת, הסכימה, בשם יעקב, לבקשת הרווחה כי יבצע מבחני מסוגלות הורית וזאת בניגוד לעמדת יעקב ובלא ידיעתו. משהתלונן יעקב על כך בפני הממונה על התיק בלשכת הסיוע, אמנון גבעוני – הבין כי הוא זה שאישר לעו"ד שטח, בלא סמכות, להסכים בשם יעקב והוא עשה זאת אך מבלי לקרוא ולהבין את התיק.
3. טיפולים פסיכולוגיים לילדים: לאורך כשנתיים-ימים לקח יעקב את ילדיו לטיפולים כאלו, אשר נקבעו על ידי העו"ס ברווחה. יעקב מדגיש כי לא בוצע אבחון¹⁵ על רקע קביעה זו, אשר

¹⁵ על פי סעיף 3.3 (א') של הוראה מס' 8.5 לתע"ס, אין חובה לבצע אבחון פסיכולוגי כבסיס להחלטת הרווחה לשלוח את הילדים לטיפול פסיכולוגי שוטף, והדבר נתון לשיקול דעתם של העו"ס ברווחה.

מהווה הנחייה מחייבת מבחינתו. יעקב חדל לקחת את ילדיו לטיפולים אלה במהלך שנת 2015.

4. **פניית הרווחה להורי יעקב**: בשלב מסויים **פנו גורמים ברווחה להוריו של יעקב מאחורי גבו**, ושידלו אותם להפוך למשפחת אומנה; משפחה כזו מקבלת כספים מקופת המדינה לכלכלת ילדי האומנה, וגדול הפיתוי מכדי להדוף הצעה כזו. אינטרס אפשרי של הרווחה בעניין זה הוא **מכסת גיוס משפחות אומנה** שבה מתבקשת הרווחה לעמוד. אולם כדי להפוך למשפחת אומנה על יעקב, אבי הילדים, לעזוב את בית הוריו, ומהרווחה ביקשו כי הורי יעקב יפעלו לכך. משנחשף יעקב לכך – הסתכסך עם הוריו והצדדים ניתקו קשר ולא דיברו עוד ביניהם. **הנה כי כן, הצליחו רשויות הרווחה לנתק את יעקב מהוריו, תוך שהם פועלים מאחורי גבו לנתק אותו מילדיו.**

5. **פניית יעקב לראש הממשלה ולמבקר המדינה**:

א) בשלב זה, במהלך שנת 2015, החליט יעקב לפנות לחלונות הגבוהים ביותר, ולערב הן את ראש הממשלה והם את מבקר המדינה נוכח הסאגה הבלתי אפשרית אליה נקלע מבלי יכולת של ממש להיחלץ ממנה; הוא עשה כן בעזרת חברו מ"העמותה לקידום ההכרזה האוניברסאלית בדבר זכויות האדם", המשמש בישראל ככתב מטעם ה-BBC.

ב) מבקר המדינה קבע כי אין לשופטת גדיש סמכות מקומית, באשר מקום מושבם של הילדים, זה מכבר, הוא אצל סביהם בקריית אתא. בעקבות זאת יטפל עו"ד מטעם הסיוע המשפטי בהמשך בהעברת התיק לקריות. משמעות הדבר היא כי **משנת 2013 נוהלו הליכים על ידי ערכאה שיפוטית בלא שיש לה סמכות מקומית לכך.**

ג) ממשרד ראה"מ פנו למשרד הרווחה (ראה"מ היה גם שר הרווחה באותה העת) לביורר המצב בתיק ומשם השיבו כי אין הם יכולים לקבוע דרכי טיפול באשר האב (יעקב) מסרב לעבור מבדקי מסוגלות הורית.

יז. פרשיית בבייב

1. בשנת 2015, לאחר כשלוש ניסיונו של יעקב לנהל את תביעת נזיקין I, הוא פנה לעו"ד הלל בבייב לצורך הגשת תביעה בניה"ד הבינלאומי בהאג, לאחר שבבייב הציג עצמו כמומחה במשפט הבינלאומי. יעקב שילם לו שכ"ט גלובאלי בסך 20 אש"ח, וזאת כולל גם בעבור פעולות להעברת הילדים למשמורתו, לאחר שבבייב הציע זאת למשמע סיפורו של יעקב. בבייב, שלימים נעצר בחשד להונאת עשרות לקוחות בהבטחות סרק אגב נטילת תשלומי עתק, נהג, בין השאר, ליצור מצגי שווא של טיפול בענייני לקוחותיו, ואפילו באופן של פיברוק פגישות בין עורכי דין שאין הוא מכיר כלל לבין לקוחותיו.

2. התברר ליעקב, לאחר מעשה, כי **גורמים ברווחה התקשרו לבבייב וביקשו ממנו כי לא ישתתף בדיון של ועדת הרווחה שנקבע בעניינו, וזאת כי בדעתם "לסגור את הדברים מול**

- יעקב ישירות". בבייב, בניגוד לחובתו, לא הגיע לדיון ולא שלח נציג, וברוחה מימשו את מזימתם, שמטרתה - שיעקב לא יהיה מיוצג. (ר' אודת דיון זה גם בפרק הבא).
3. לאחר שנקט סחבת ממושכת בעניין הטיפול במשמורת הילדים **מינה בבייב עורך דין זוטור, בשם יונתן אליאס**, להגשת בקשה בשם יעקב לקבל את הילדים. הלה, בלא שמכיר כלל את התיק, התייצב לדיון בבית המשפט, ובתום הדיון קיבל ארכה להגיב על הטענות שהועלו על ידי הרווחה בתחילת ההליך. בהמשך, בצעד חריג ומפתיע, ובעיקר בחוסר סמכות (כמפורט בפרק הרלוונטי להלן), העבירה השופטת מרינה לוי את המשך הטיפול בתיק לבית המשפט לנוער בלא שיש לה סמכות לכך, וזאת בשל ולטענתה לא נתקבלה תגובת יעקב באמצעות ב"כ ממושרד בבייב; יובהר כי בבייב, מצידו, טוען כי הגיב ואף מציג מסמכים התומכים בכך.
4. בשנת 2016 הגיש יעקב קובלנה על עו"ד הלל בבייב בפני המוסד המתאים של לשכת עורכי הדין – אולם קובלנה זו לא טופלה עד עצם היום הזה. יעקב גם הגיש תלונה במטרה על הונאה כנגד בבייב, ומסר עדות מפורטת אך לא שמע מהם יותר.
5. לפני כחצי שנה, בתחילת שנת 2020, בעקבות חשיפה תקשורתית (של כתבת הטלוויזיה אדוה דדון), קיבל יעקב פנייה טלפונית מהמטה הארצי של משטרת ישראל, ובה התבקש ליטול יום חופש כדי למסור עדות כנגד בבייב ובכך לתמוך בבקשת המשטרה להארכת מעצרו. יעקב ציית לכך, ואז גם התברר לו כי התיק שנפתח בעקבות תלונתו בשעתו נסגר ללא טיפול כלשהו.
- הוא הופנה לתחנת סלמה בתל אביב כדי להגיש תלונתו שוב, וכשהגיע לשם נשאל מדוע פנה לבבייב לקבלת סעד משפטי בהאג דווקא; כאשר השיב לחוקריו כי הוא מפנה אצבע מאשימה גם כלפי שופטים באופן אישי – בו-ברגע הבין כי חקירתו נסתיימה וכי לא יהיה לה המשך: החוקרת סירבה לשמוע ולקבל את עדותו, והפנתה אותו "להתלונן בכפר סבא", כך שתם כדי להשתחרר ממנו. כל טיעון שהעלה, כולל בדבר חובתה לקבל את עדותו לפי פקודת המשטרה, נתקבל בסירובה העיקש.
6. פנה יעקב שוב לתור לאגף החקירות כדי לנסות את מזלו אצל חוקר שינהג בו כהלכה; אולם משנודע הדבר לאותה שוטרת - ניגשה זו אליו ודרשה כי יסתלק מן הבניין.
7. בעקבות ההתרחשות הנ"ל הגיש יעקב מכתב תלונה לשר לביטחון פנים, אולם כל שזכה לו הוא 'גמגום' בנוסח "נרענן נהלים", ולא שום יוזמה או נכונות פעילה לטפל בעניינו.

יח. תביעת משפחה II (משמורת ילדים) - המשך

1. כבר בפתח הדיון בוועדת הרווחה (אותו דיון הנזכר לעיל שלגביו פעלו ברווחה מול בבייב כי יימנע מלהגיע אליו) - הבין יעקב כי כל-כולו היה מפוברק: מתוכן הדברים ניתן היה להבין כי הם סוכמו מראש. לדיון זה התייצבו צוות מכפר סבא, צוות מקריית אתא ומפקחת (בשם אתי) ממושרד הרווחה, אשר הגיעה בעקבות פנייתו של יעקב לראש הממשלה. מבלי אפילו לטרוח להסתיר מיעקב את תוכן הדברים, אומרת עו"סית בשם תמי פרץ לפורום: "נמאס לי מהאבא הזה, בואו נשלול ממנו את האפטרופסות". אתי, המפקחת: "בית משפט בחיים לא

ייתן לכם לשלול, אז בואו נעשה תרגיל: נמנה לילדים אפוטרופוס לדין, ואת האמא, שמשפת איתנו פעלה, נמנה כאפוטרופוסית נוספת". ואכן כך החליטו לפעול, תוך המלצה להאריך את תוקף הצו בשנה נוספת.

2. בהתאם לנ"ל, הניחה עו"סית נטולת סמכויות (שאינה מוסמכת לפי חוק הנוער) בקשה למינוי אפוטרופוס לדין לילדי יעקב בפני השופטת נאוה גדיש, תחת הטענה ש"נולד הצורך": טענה סתמית, שאינה מפורטת ולא מנומקת. בנוסף – ביקשה העו"סית ליתן צו הרחקה ליעקב מילדיו, אותו ביססה על מסמך מטעמה-כביכול של אימו של יעקב (הסתתא), לפיו יעקב נותן לילדיו אוכל שאינו בריא... אולם המסמך איננו נושא את חתימתה. יודגש כי לבקשה האמורה לא צורך כל תסקיר ולא צורך תצהיר.
3. על סמך הנ"ל, למרות הליקויים הבסיסיים המפורטים לעיל, מינתה השופטת גדיש, אפוטרופוס לדין (מקרב הסיוע המשפטי), אולם עם זאת היא קבעה כי היא איננה בעלת הסמכות המקומית באשר למתן צו ההרחקה כמבוקש.
4. לבקשתו של יעקב הוציאה השי' גדיש צו לגילוי מסמכים המופנה לרווחה, והתיק הועבר לקריות, לטיפול השופטת מרינה לוי.
5. משהגיע יעקב למשרדי הרווחה כשהוא מצויד בצו האמור לגילוי מסמכים - סורב לעניין מסירת המסמכים וגורש מן הבניין. לא זו בלבד שהסתרת מידע מהורים עומדת בניגוד מוחלט לרוחם של החוק והתקנות העוסקים במשמורת ילדים, ולא זו בלבד שתלוי ועומד צו לגילוי מסמכים – לא שאף מהיננים ברווחה 'לנפנף' את יעקב משל היה להם למטרד!
6. יעקב פנה למשטרה והגיש תלונה וביקש להזעיק כח שיטור כדי לאכוף את זכותו לעיון במסמכים; אולם השוטרת שהגיעה למקום (ומתברר כי מכירה היטב את מנהלת הרווחה) - התחכמה, ולמקרא הצו החליטה כי מימוש יכול שייאכף רק בידי עו"ד ולא בידי התובע-המתלונן (יעקב). מובן שאלו הם דברי הבל, ואין להם ביסוס ולא צידוק משפטי בשום מקור ובשום היבט. מה גם שיעקב אינו מיוצג בהליך האמור, ואין כל עורך דין ברקע...
7. חובת הגילוי והזכות לעיון במסמכים אמנם אינם מוחלטות, ויש מקרים בהם יש לאזן אותן למול ערכים אחרים¹⁶, ובהם יעילות הדיון, הגנה על אינטרסים לגיטימיים של הצד המגלה (לדוג': חיסיון) ומניעת פגיעה בצדדים שלישיים. אולם במקרה שלפנינו לא קיים שום ערך שמנוגד לחובת הגילוי ו'מתחרה' בצו, כך שפעולות השוטרת נמצאות פסולות בתכלית.
8. עוד ייאמר כי אותה שוטרת, תחת לעכב לחקירה (לכל הפחות) את מנהלת הרווחה, מצאה לנכון לגונן עליה וסגרה. בשרירות-לב את תלונתו של יעקב, כשהיא פוטרת אותו בתירוצי סרק ודברי שטות. בכך פעלה השוטרת בניגוד גמור להוראות סימן ד'1 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971.

¹⁶ ר' למשל: רע"א 2235/04 בנק דיסקונט נ' אלי שירי (פורסם בנבו, 27.6.2006); משה קשת, הזכויות הדיוניות וסדר הדין במשפט האזרחי: הלכה ומעשה כרך א' 780-782 (מהדורה חמש עשרה, 2007)

9. יעקב פנה בבקשה בכתב לביזיון בימ"ש בעקבות אי קיום צו גילוי המסמכים בידי הרווחה, ודרש ביטול מינוי האפוטרופוס לדין בהעדר בסמכות. בתגובה סירבה השופטת לאכופ את הצו, ונימקה את סירובה בכך שרואה בצד שכנגד (ברווחה) "צד מיוחד", ולא רגיל. לעניין האפוטרופוס לדין היא לא התייחסה. לשופטת פתרונים.
10. בדיון אצל הש' מרינה לוי, אליו התייצב גם עו"ד יונתן אליאס ממשרד בבייב כב"כ יעקב (ר') בסעיף 3 לפרק פרשיית בבייב דלעיל), ביקשו גורמי הרווחה למנות אפוטרופוס נוסף לילדים – את אימו של יעקב, וכן דרשו להמשיך את הטיפול הפסיכולוגי שניתן להם. השופטת לוי נעתרה לבקשתם ומינתה את אימו של יעקב כאפוטרופוסית נוספת ללא הגבלת זמן, אולם זאת רק לעניין הטיפול הפסיכולוגי.
11. עוד באותו דיון – נאבק האפוטרופוס לדין (בשם עמית), שמעולם לא נפגש עם הילדים אך אמור לשמש אותם ולהיות להם כעו"ד, ביעקב, אבי הילדים, ומבקש בשמם הארכות צווי המשמורת, תוך שהוא טוען שמסמכים שמציג יעקב מזוייפים. עצם המאבק של האפוטרופוס לדין של היחידים בהוריהם, תוך עשיית יד אחת עם הרווחה ומבלי שיש לו כלל היכרות איתם - מהווה התנהלות הנוגדת באופן בוטה את האמנה לזכויות הילד אותה אימצה מדינת ישראל בשנת 1991.
12. לדיון האמור אצל הש' מרינה לוי התייצבה ב"כ היועמ"ש לממשלה, עוה"ד שירי זרחי, אשר סירבה להציג את ייפוי הכח שלה. הטיעון שהיא העלתה להארכת הצו הוא כי חלף זמן ניכר ועל יעקב להוכיח מסוגלות הורית. ב"כ של יעקב ממשרד בבייב, עו"ד יונתן אליאס, הזדרז להסכים בלא-סמכות, אך הושתק ע"י יעקב (אם כי ההסכמה נרשמה בפרוטוקול). נוכח זאת פסקה הש' לוי כ יעקב יגיש תגובתו לדרישת מבחני המסוגלות ההורית והאריכה את הצו הקיים בחודשיים-ימים.
13. בחלוף חודשיים הוציאה השופטת מרינה לוי פסק דין בהעדר תגובה שסוגר את הליך המשמורת. בפסה"ד חויב יעקב בהוצאות בסך 2,000 ₪ בשל העדר-התגובה הנטען, אותם שילם משום שלא ידע כי תגובה דווקא הוגשה, מה שהתברר לו במהלך ניהול התביעה הנזיקית שהגיש נגד עו"ד בבייב, שעה שהלה התציג מסמכים לפיהם אכן הוגשה התגובה.
14. עם מתן פסק הדין העבירה השופטת מרינה לוי את תיק המשמורת לבית המשפט לנוער (אגב חריגה מסמכות), באשר רק נשיא ביהמ"ש מוסמך לנתב תיקים), ולמעשה נגנז התיק. פירושו של דבר – בחלוף אותם חודשיים פקע תוקף הצו שהוארך ע"י הש' לוי, ומשמורת הילדים חזרה להוריהם! ואכן, משפנה יעקב לביהמ"ש לנוער לבירור אודות התיק ותכולתו – קיבל בתשובה כי התיק נסגר כבר לפני כ-4 חודשים.
15. משהתחווה עובדה זו ליעקב - שכר זירה מרוהטת וניגש לבית הוריו לקבל לידיה את הילדים. אביו, משהבין כי יאבד את הסיכוי לקבלת התמיכה החודשית למשפחת אומנה – ניסה לעצור את יעקב מכוונותיו. יעקב הזעיק משטרה, אולם השוטר שהגיע - עיכב דווקא אותו לחקירה!

16. **העיכוב התבצע שלא כדין במרבית המישורים**, כדלקמן:
- (א) תוך כדי דין ודברים חטף השוטר ליעקב את הטלפון והחרים אותו, וזאת בסך הכל כשהבין כי יעקב מנסה לצלם ולהתקשר לידידו העיתונאי מוטי לייבל;
- (ב) השוטר ניסה לעשות על יעקב חיפוש שלא-כדין, קרי: כדי לברר, לפי הסבריו-שלו, אם הוא נושא תעודת עורך דין;
- (ג) השוטר סירב להזדהות, במפגיע, לבקשת יעקב ("את שמי תקבל בתחנת המשטרה");
- (ד) בסך הכל עוכב יעקב למשך 12 שעות, רובן תוך שהייה בתא מעצר.
- כל זאת, בשעה שהוראות **חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)**, תשנ"ו-1996 קובעות, בין היתר כי:
- בביצוע העיכוב על השוטר להזדהות בפני המעוכב ולהודיעו, בין השאר, על סיבת העיכוב (וכאן הרי לא הייתה כל סיבה לעיכוב ולא ניתן היה להעמיד כל ראייה לעבירה);
- משך העיכוב: לא מעבר לזמן הסביר ובכל מקרה – עד 3 שעות. רק במספר רב של מעורבים יכול קצין ממונה להאריכו ב-3 שעות נוספות.
- חיפוש מוגבל על גופו של מעוכב יכול להתבצע רק לשם וידוא כי אינו נושא נשק / חפץ מסוכן / דבר שיסייע לו להימלט.
17. בתום העיכוב גזרה משטרת ישראל על יעקב, שלא כדין, הרחקה מבית הוריו לשבועיים ימים(!), וזאת על אף שפעל בתום לב, למרות שלא נשקפה מהתנהגותו כל סכנה לאיש, וחרף המצב המשפטי לפיו המשמורת על ילדיו נתונה לו, ולא להוריו, ואותה ביקש לממש.
18. למחרת ניתן על ידי השופטת מרינה לוי, במעמד צד אחד, לבקשת הורי יעקב בשילוב ידיים עם הרווחה, צו למניעת הטרדה מאיימת שמרחיק את יעקב מבית הוריו (ומילדיו!) למשך 3 חודשים. מיהר יעקב להגיש בקשה לביטול הצו וטען כי ניתן בחריגה מהדין, שכן עילותיו, לשיטת בית המשפט, תואמות את אלו בהם עוסק **חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991**, אשר לפי סעיף 4(א) לו – "... ניתן צו במעמד צד אחד יתקיים הדיון בנוכחות שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו." השופט אריה נאמן קבע כי אכן שגתה השופטת מרינה לוי וקבע מועד לדיון.
19. בדיון שהתקיים אצל השופטת מרינה לוי ביקש יעקב להציג **מסמכים מטעם פסיכולוג קליני אליו פנה, באופן פרטי וביוזמתו** (כדי לקדם את פני הרעה) **לצורך אבחון ומתן חוו"ד** בסוגיות המסוגלות ההורית והמסוכנות. השופטת לא נעתרה לבקשתו, ולאורך כל הדיון גם לא הוצגה כל ראייה לכך שמשמורת הילדים איננה של יעקב.
20. הגישה החד צדדית הבוטה של השופטת נגד יעקב באה לביטוי גם ביחסה לצד שכנגד (אימו); כשאימו הייתה נבוכה בהיותה לא מוכנה לדיון – קרצה לה השופטת והרגיעה אותה ("אך תדאגיי"), וציינה כי מדובר בפרשה ארוכה וכי עוד יזדמן לה להגיש את הדרוש. כשיעקב ביקש מהקלדנית לרשום את הדברים בפרוטוקול השתיקה אותו השופטת ופסקה שהיא – ורק היא – תקבע מה יירשם בפרוטוקול.

21. בתום הדיון הודיעה השופטת כי תשלח את פסק הדין לצדדים; בהחלטתה האריכה את תוקף הצו בשלושה חודשים נוספים(!), בתואנה שאין לה גישה לתיק אשר העבירה לבית המשפט לנוער ואינה יכולה לברר אם לא הוארך הצו על ידם. וכל זאת - על אף:
- א) שמזה כחודש ימים יעקב מורחק מילדיו בלא שנקבעו כל הסדרי ראייה – והקשיחה את עמדתה בשרירות לה;
- ב) שפקע תוקף צו ההוצאה ממשמורת שפסקה השופטת לוי בעצמה – וציצפה על פסיקתה-שלה;
- ג) שפסק דינה, המהווה תעודה ציבורית, הוצג בפניה - והתעלמה;
- ד) שיש לה גישה לתיק – ושיקרה! (יעקב עצמו, במקרה אחר, הפעיל את מזכירתה כדי להוציא מאותו תיק מסמכים להם נדרש...).
22. בסיכומו של דבר - נותרה פסיקתה של השופטת מרינה לוי בעינה; גם תלונה שהוגשה לנתל"ש¹⁷, גם תלונה במשטרת ישראל וגם פניות בכתב למבקר המדינה ולהנהלת משרד המשפטים לא גרמו לאיש מהממסד לפעול בעניין זה ולהעמיד במקומה את השופטת אשר הייתה משפט, סילפה ושיקרה.

II. הוצאת ילדים ממשמורת II

1. לאחר הרחקת יעקב על ידי המשטרה (ר' לעיל), בזמן שהצו של השופטת מרינה לוי עדיין היה בתוקפו, פנתה העו"ס לחוק הנוער רות שלמה לבית המשפט לנוער להוצאת צו נזקקות לילדים. בקשה זו הוגשה בניגוד לתקנה 11.ד' (העוסקת באופן נקיטת אמצעי חירום) שבתקנות הנוער (טיפול והשגחה) (הוראות שונות), תשכ"ב – 1962¹⁸ כשלא עשתה שימוש בטופס הנקוב בתקנה, וכן מבלי שהתכנסה ועדה לדון בכך ובלא שבוצע שימוע, שניהם מתחייבים מהדין כפי שצויין לעיל ביחס למקרים דומים.
2. העו"סית שיקרה בתסקירה בחוצפה, כשכתבה שיעקב היכה את אביו; עוד ציינה בתסקיר כי יעקב אינו מגיע לראות את ילדיו אך נמנעה מלציין את העובדה כי הורחק מהם על לא עוון בכפו.
3. בניגוד להוראות סעיף 12 לחוק הנוער¹⁹, ועל אף מקבץ הליקויים הבסיסיים הפוסלים מדעיקרא את הבקשה הנ"ל, אישרה השופטת עדנה בן לוי הוצאת הילדים ממשמורת במתן צו במעמד צד אחד לתקופה של 4 חודשים(!) וללא קביעת הסדרי ראייה; צו כזה הוא בלתי חוקי בעלי, באשר חוק הנוער מגביל מתן צו כזה לתקופה של 30 יום במטרה לאפשר הוכחת טענות הצדדים לעניין נקיטת הליך חירום שכזה.

¹⁷ נתל"ש = נציבות תלונות הציבור על שופטים

¹⁸ "הודעה בדבר נקיטת אמצעי חירום כאמור בתקנת משנה (ב) תיערך לפי הטופס שבתוספת."

¹⁹ סעיף 12 לחוק הנוער [טיפול והשגחה], תש"ד – 1960 קובע: "ירשאי בית המשפט בהחלטת ביניים, אף לפני שמיעת הקטין או האחראי עליו ולפני קבלת תסקיר, להורות על נקיטת אמצעים זמניים לגבי הקטין ולאשר אמצעי חירום שנקטו לגביו על ידי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה); החלטת ביניים כאמור תפקע עבור שלושים יום מיום הינתנה אם לא הוארכה תקופת תקפה כאמור בסעיף 14."

4. בחלוף כחודש וחצי, לאחר שעו"ד בבייב (ר' בפרק המתאים לעיל) לא נקט בשום צעד בתיק, **הגיש יעקב ערעור לבית המשפט המחוזי** על אופן מתן הצו, על תקופת תוקפו הבלתי-חוקית, ועל העובדה שהשופטת עדנה בן לוי סירבה לקבל את מסמכי מסוגלות שהכין יעקב מטעם הפסיכולוג הקליני הפרטי ששכר. השופטת בן לוי סירבה לקבלם בטענה השקרית לפיה יעקב חייב להעמיד עצמו למבדקי-מומחים מטעם הרווחה²⁰.
5. למרבה התסכול – **נדחה הערעור**, באשר מדובר בצו שניתן כהחלטת ביניים של השופטת שעליה לא ניתן לערער. לעניין אי חוקיותו של הצו - הומלץ ליעקב להמתין לדיון בצו שאמור להתקיים בתום תקופת תוקפן של הצו (4 חודשים).
6. יצויין כי בתחילת הדיון אצל השי' עדנה בן לוי **אישרה השופטת כי שגתה השופטת מרינה לוי** בחריגה מסמכות כשהעבירה את התיק לבית המשפט לנוער.
7. הדיון בדיון האמור **ציוותה השופטת עדנה בן לוי כי העו"סית תעביר ליעקב את המסמכים** הרלוונטיים; יעקב הגיע אליה לקבלם והתברר לו כי **העלימה את כל הנספחים**, ובהם פסק הדין של השופטת מרינה לוי להוצאת הילדים ממשמורת שתוקפו לחודשיים בלבד.
8. עוד רשמה העו"סית בבקשתה "**העתק לאפטרופוס לדיו עמית לוי**", משל היה תוקף למינוי **ככזה בתיק סגור**, ובכך יצרה **מצג מטעה**, **שיבשה הליכי משפט**, הפרה את חובת הסודיות כשהיא משתפת זרים בעניינם הפרטי של יעקב וילדיו, ובזבזה כספי ציבור על אפטרופוסות שאיננה מתקיימת.
9. **בערעור שהגיש יעקב** על פי סעיף 16 לחוק הנוער [טיפול והשגחה], תש"ך – 1960²¹ ישב בדין השופט חננאל שרעבי, ובסופו פסק כי הצו ייוותר על כנו וכי דין הערעור להידחות. אולם ליקויים רבים נמנו בהליך זה, שכל אחד מהם בפני עצמו יש לאיין את פסיקתו, והם:
- (א) **שרעבי לא מונה להיות שופט נוער** ושפט בהליך בניגוד להוראות חוק הנוער הנ"ל (ר' הערת השולים הנ"ל);
- (ב) שרעבי התעלם מטענת יעקב על כי **לא קיבל את עיקרי הטענות** כלל טרם מועד הדיון כמתחייב מתקנה 258 לא **לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד – 1984** ובניגוד להוראת השופט היושב בדין עצמו;
- (ג) **ב"כ היועמ"ש לממשלה לא הציגה ייפוי כח** לדרישת יעקב ואף סירבה לכך במפגיע(!);
- (ד) **עמית לוי איננו אפטרופוס לדיו** אולם שרעבי סירב להתייחס לכך ולדרישתו של יעקב כי ייצא מהדיון.
10. נוכח דחיית הערעור **הגיש יעקב בקשת רשות ערעור (בר"ע) לבית המשפט העליון**. בהחלטתה כותבת השי' דפנה ברק ארוז כי אכן ההתנהלות בתיק זה "מעוררת אי נחת", כלשונה. היא קובעת כי חובה על בית המשפט להקפיד על הוראות החוק, תוקפת את נצידי

²⁰ יעקב הגיש עצמו למבדק ועדה פסיכיאטרית של המוסד לביטוח לאומי, כדי שזו תקבע את דרגת נכותו כתוצאה מהליקויים שביקש כי תאבחן בנפשו. ממצאי הוועדה היו כי "**מדובר באדם נורמטיבי**" ונקבעו ליעקב 0 אחוזי נכות.

²¹ "החלטה של בית המשפט לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט מחוזי; בערעור ידון בית המשפט המחוזי בשופט אחד, שהוא שופט נוער כמשמעותו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971."

- הצדדים שכנגד על כי לא הסבו ביוזמתם את תשומת ליבם של השופטים (עדנה בן לוי וחננאל שרעבי) לעבירות המתבצעות על החוק, וכן כעסה על יעקב על השתלחותו בשופטים ובעובדי הציבור המעורבים. מעבר לדברי הביקורת החדים – לא קיימה דיון לגופו של עניין ולא פעלה לתיקון העיוות העיקרי בעניין המשמורת; בפועל - היא איפשרה את קיומו של הדיון על ידי השופטת עדנה בן לוי ובכך למעשה פעלה לטיח את מסכת הליקויים הגורליים ובכך הצטרפה גם היא לכוחות "המגינים על המערכת", תהיינה הנסיבות אשר תהיינה.
11. בהגיע מועד הדיון האריכה הש' עדנה בן לוי את תוקף הצו בשל מחלתה. על כן הגיש יעקב **בקשה לבית המשפט העליון להחייאת הליכי הערעור** שנגזרו, וביקש מבית המשפט לקבוע כי השופטת עדנה בן לוי עברה על **פקודת ביזיון בית המשפט**²². הש' דנה ברק ארז דחתה את הבקשות האמורות.
12. משנקבע מועד לדיון אצל הש' עדנה בן לוי והטיפה ליעקב משפטים בנוסח: "עוד לא היה לי דבר כמוך..."; "עוד לא היה לנו דיון אחד וכבר אתה נותן לי ככה בראש בעליון?". כמו כן פנתה השופטת לעו"סית והורתה לה להופיע לדיון כשהיא מיוצגת. יעקב הציג את חו"ד הפסיכולוג הקליני ואת המסמך של העו"סית המעיד על כי הצו במקורו מיועד ללידה, ואיננו נגדו. העו"סית מצידה טענה כי שגתה השופטת מקריענה לוי כשפסקה הארכה לחודשיים בלבד.
13. חשוב להדגיש כי גם העו"סית וגם עמית לוי (שכאמור **מעולם לא פגש את הילדים**) טענו בעזות מצח כי הילדים רוצים להישאר מחוץ למשמורת ההורית בעוד **שמדובר בשקר גס - דברים המצוצים מן האצבע**; יעקב העמיד, מנגד, חו"ד לפיה הילדים מעוניינים להיות עימו.
14. עוד לפני הדיון הודיע יעקב לשופטת כי **אין לעמית לוי מינוי כאפוטרופוס לדיון**; בתגובה התריסה השופטת בן לוי: "אז אני ממנה אותו!", והורתה לסיוע המשפטי למנותו. בכך פעלה השופטת הן **בשרירות לב**, ללא שום צורך ומבלי לנמק **כנדרש** (ר' הערת שולים מס' 10), ואף **התערבה בעניין לא לה כשקבעה את זהות האפוטרופוס לדיון**. בהקשר זה יובהר כי כל בר דעת, ובפרט מי שמנוסה ומעודכן בענייני משפחה, יודע שמינוי אפוטרופוס לדיון לקטינים הוא כלי שיש להיזהר בו ואין לעשות בו שימוש אלא במקרי קיצון ממש. בכך פעלה השופטת גם נגד המקובלות המקצועיות.
15. **ועוד לעניין האפוטרופוס לדיון**: גם לו היה מינויו כדיון – הוא אינו יכול להיות צד לתיק באשר הקטינים עצמם אינם צד לתיק, ולפי החוק הם מהווים צד **אך ורק אם עמדתם חיונית לצורך קבלת החלטה**; מכאן - **שאסור לאפוטרופוס לנהל את מלחמותיהן של העובדות הסוציאליות ולבקש, למשל, מבחני מסוגלות הורית או לטעון נגד ההורים – כפי שעשה בפועל, באופן לא-חוקי, לאורך ההליך**.

²² על פי הלכת מוניות הדר לוד הקובעת שניתן להטיל על אדם אחריות בגין ביזיון בית המשפט גם אם הוא אינו צד בהליך, וזאת כשהוא מונע מאחד מהצדדים להליך למלא אחר הוראות שניתנו בצו של בית המשפט, אם היה מודע בפועל לקיומו של הצו ולתוכנו.

16. בתום הדין, מבלי שהוצגה אף לא עילה אחת להוצאה ממשמורת, החליטה הש' עדנה בן לוי להאריך את הצו ב-30 יום נוספים (תוך שהיא מציינת שהייתה פוסקת אף יותר מכך אלא שהשופטת דפנה ברק ארז העירה לה ובכך הגבילה אותה באמצעות הפסיקתה שהעמיד יעקב...
17. שוב ערער יעקב לבית המשפט המחוזי; גם הפעם הורה השופט (שרעבי) על הגשת עיקרי טיעון ושוב אלו לא הוגשו ושרעבי התעלם. יעקב טען שלא ניתן להאריך תוקפו של צו שפג, אז שרעבי התריס כנגדו וקבע: "אז אני מוציא צו חדש".
18. הגיש יעקב בר"ע לביהמ"ש העליון, וטען כי שופט מחוזי מן המניין אינו מוסמך ליתן צו הוצאה ממשמורת – מה שמותר רק לבית משפט לנוער ולנשיאו. השופטת דפנה ברק ארז החליטה שלא להחליט בערעור זה טרם התקיים בו דיון, ומועד הדיון קרוב. מכאן התחוויר לשופטים עדנה בן לוי וחננאל שרעבי כי ניתן לנקוט סתבת אינסופית בשיטה של הארכת הצו בכל פעם ב-30 יום נוספים. בכך פועלת השופטת דפנה ברק ארז בכיוון מנוגד לעיקרון סופיות הדיון העומד ביסוד המשפט הישראלי.
19. לדיון שהתקיים הגיעה העו"סית כשהיא מיוצגת ע"י יועמ"סית של עיריית קריית אתא, ויעקב החליט לצאת למסע חורמה נגד הזלזול הבוטה של גורמי הממסד ובתי המשפט בהוראות הדיון השונות, לרמותיהן השונות: יעקב התנגד בדיון לעצם הייצוג האמור שאינו מותר לפי הדיון, והשופטת עדנה בן לוי התריסה כנגדו בתשובה: "אצלי כל אחד יכול להיות מיוצג". בתום הדיון הפורמאלי האריכה את הצו ב-30 יום נוספים וקבעה מועד לדיון הוכחות.
20. שוב הגיש יעקב ערעור לביהמ"ש המחוזי, הפעם על סוגיית הייצוג. גם לדיון זה (אצל הש' שרעבי) הגיעה העו"סית עם היועמ"סית הנ"ל; אולם מנהלת אגף הרווחה, שהתייצבה אף היא לדיון זה, הודיעה לבית המשפט כי עורכת הדיון האמורה איננה מייצגת את הרווחה או מי מגורמיה, אלא את העירייה, ככלל, ומכאן שאין מקום לערעור, ובזאת הסתיים ההליך.
21. חזרו הצדדים לדיון אצל הש' עדנה בן לוי, ומשהתייצבה אליו שוב אותה עורכת דין טען יעקב כי הוא מייצגת את העירייה, ולעירייה אין מה לחפש בדיון הזה ועליה לצאת. שוב התריסה בפניו השופטת בן לוי: "אז אני מוסיפה אותם בזה כצד לתיק!".
22. ערער שוב יעקב לבית המשפט המחוזי, בטענות הבאות:
- (א) עורכת הדיון איננה עובדת עירייה אלא עורכת דין פרטית, ולפי חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), תשל"ו-1975 עירייה יכולה להיות מיוצגת רק על ידי היועמ"ס שלה, שבסמכותו להעביר תיק משפטי רק לעובד משרדו;
- (ב) עירייה איננה יכולה להיות צד להליך נוער.
- (ג) ייפוי הכח שהציגה עורכת הדיון אינו תקף, שכן אינו חתום אלא נושא חותמת עירייה סתמית בלבד.
- השופט שרעבי דחה את ערעורו של יעקב תוך שהוא מלמד סניגוריה על העירייה בתירוץ השערורייתי והמזלזל הבא: "עבירה על החוק שמתבצעת באופן תדיר הופכת לחוקית".

23. בהמשך הדיון בהליך העיקרי (אצל השופטת עדנה בן לוי) ביקש יעקב למחוק מן הפרוטוקול את ההחלטות שהתקבלו בהליך בעניין העירייה עד למועד צירופם כצד להליך, אולם השופטת סירבה לכך.
24. יעקב ערער על כך בבית המשפט המחוזי בחיפה, והשופט סארי גייסי תהה, ופנה אל נציגת היועמ"ש לממשלה בהליך העיקרי, בשאלה: "מדוע אתם אינכם מייצגים את העו"סית? – תשובת הנציגה הייתה: "... היה לנו עומס ...". גם אם למעשה קיבל את טענת יעקב, ולמרות חוסר הסבירות בתירוץ הנציגה (שנה וחצי של עומס?) - הכשיר הש' גייסי את ייצוגה הרטרואקטיבי של העו"סית בידי אותה עורכת דין כנציגת העירייה וזאת כבאת-כוחו של היועמ"ש לממשלה.
25. פנה יעקב אל היועץ המשפטי לממשלה (מנדלבלויט) בדרישה להציג את ייפוי הכח שניתן לאותה עורכת דין, כקביעתו של השופט גייסי. ממשרד המשפטים התקבלה התשובה כי עו"ד זו, רויטל פדידה, מעולם לא ייצגה את המדינה, וכי בית המשפט הוסיף אותה כ"דייד בית המשפט". כך מחפה היועמ"ש על מחדלי השיפוט ומטייח בגסות עוולות לפי שרירות ליבו.
26. הרי לך התנהלות בוטה וזלזול בלתי פוסק בשרירות לב של גורמי המערכת והממסד בכללו. אין זאת אלא אם מדובר בתרבות מקולקלת, ששורשיה הם כה עמוקים עד כי לא נמצא ולו 'צדיק אחד בסדום' המתעללת ב'נתיניה' לפי מצב רוחה ומצפצפת על הדיון, שנותר כאות מתה. גורמי המערכת מחפים זה על זה, כפי שחווה יעקב כבר שנים, ומכריעים את האזרח בכוחם כי-רב; בהיות אלו פני הדברים, ובהעדר כל תרבות שיפוט הוגנת - אין לאיש סיכוי להוציא מן המערכת אף לא הודאה בכשל, שלא לדבר על החלטה לטובתו.
27. פנה יעקב אל הסיוע המשפטי בבקשה לייצג אותו בערעור לבית המשפט העליון על החלטת הש' גייסי; מן הסיוע המשפטי התקבל סירוב.
28. הגיש יעקב עתירה מנהלית בעניין סירובו זה של הסיוע המשפטי, אולם השופטת דחתה את עתירתו בנימוק שהסיכוי המשפטי להצלחת ההליך נמוך בשל היותו בבחינת 'גלגול שלישי'.
29. במסגרת ההליך העיקרי הגיש יעקב בקשה למחוק את העירייה כצד להליך משום שלא שילמה אגרת משפט (פטור ניתן רק לעו"סית), וכן משום שלא ניתן לצרף מבקש בנוסף לעו"סית. השופטת עדנה בן לוי דחתה בקשתו.
30. על כך ערער יעקב לבית המשפט המחוזי; השופט גייסי (ללא הגשת עיקרי טיעון, בלא שמי מהצדדים שכנגד הופיע לדיון ובלא שהוגש לו דבר מטעמם) דחה את הערעור, ופסק כי מכיוון שהעירייה והעו"סית הן "אותו כיס" – הוא מאשר את עניין הפטור מאגרה.
31. הגיש יעקב בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, בה טען כי אם מדובר באותו כיס הרי מדובר באותו צד, ואז לשם מה המינוי? – יעקב סורב לבקשה זו מטעמים של 'גלגול שלישי' המוכרים לנו מבקשות דומות שפורטו לעיל.

32. השופטת עדנה בן לוי נעתרה לבקשת יעקב ונתנה צו לגילוי מסמכים לטובתו, קל וחומר גם בשל בהיותו לא מיוצג. אולם למרות הצו לא קיבל יעקב כל מסמך מהרווחה, אשר הפרו בכך את הצו; אך השופטת, תחת לנקוט נגדם בצעדים כראוי - גיבתה אותם, בכך שהתעלמה מכך ומשהזמינו עדים - נתנה שהות ליעקב לחקור אותם במועדים נדחים.
33. על אף זאת, משזימן יעקב את העו"סית לחקירה סירבה להעניק לו את האפשרות לכך, ואמרה לו: "היה לך מספיק זמן עד עכשיו לחקור אותה".
34. גורמי הרווחה ניסו להכניס את בנו של יעקב לישיבה ואת הבת שלו לאולפנא, והדבר נודע ליעקב מבנו. על פי החוק²³ רק ההורים קובעים את דרכי חינוכו של הילד, אך הוריו של יעקב, כמשפחת האומנה, התנו את קבלת האומנה בכך שהילדים יקבלו חינוך חרדי. יעקב הגיש לשופטת עדנה בן לוי בקשה שהילדים יוצאו מהחינוך החרדי, אותו הגדיר כ"כת" לכל דבר ועניין. השופטת השיבה כי לא תדון בכך, בשל בקשת פסלות שופט (ר' בהמשך) שהגיש יעקב לגביה עובר להגשת בקשתו זו.
35. יעקב הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי על החלטתה זו של השופטת, ובדיון זה טענו גורמי הרווחה כי טובת הילדים ללמוד במוסדות בהם הם לומדים, שם נמצאים חבריהם, ושם אף הילדים מעוניינים ללמוד (שקר). העירייה טענה כי אלו הם מוסדות טובים, מהטובים באזור, והעו"סית הוסיפה: "גם אני קיבלתי חינוך כזה" (מה שהסתבר כשקר). סוף דבר – השופט שרעבי דחה את הערעור ואישר את חינוך החרדי, וזאת אף מבלי לקרוא את בקשת יעקב.²⁴
36. למרות טיעוני הרווחה, רשמו גורמי הרווחה והורי יעקב את הילדים למוסדות חרדיים אחרים. שעיימם יש להם קשר חברי, מדובר במוסדות שונים בתכלית מאלו שבשבת סגולותיהם הפליגו בבית המשפט.
37. ר' הרחבה בעניין משפחות אומנה בפרק 'ענייני הרקע הרלוונטיים' שבהמשך.
38. לעניין טיפולים פסיכולוגיים לילדים: השופטת עדנה בן לוי הוציאה צו לביצוע טיפול פסיכולוגי רגשי לילדיו של יעקב על פי בקשת הרווחה. יעקב ערער על כך לבית המשפט המחוזי, בטענה שלא ניתן להוציא צו כזה ללא אבחון פסיכולוגי, וכן כי החוק מגביל טיפול כזה ב-3 חודשים. השופט שרעבי דחה, אמנם, את הערעור (שוב, בניגוד לחוק), אך חייב את הרווחה בהמצאת איבחון פסיכולוגי בתוך 3 חודשים. התוצאה הייתה שממועד אותו דיון הופסקו על ידי הרווחה הטיפולים הפסיכולוגיים לילדים, וזאת משום שלא עלה בידיהם להמציא אבחון המחייב בהם. כך, אנו למדים כי שנים עברו לילדים טיפולים מיותרים!
39. לעניין מינוי האפוטרופוס לדין: למעשה לא בוצע בהליך זה מינויו כדיון של עו"ד עמית לוי לאפוטרופוס לדין כלל: כזכור, הוא זומן ביוזמן העו"סית, מהלך זה הוכשר על ידי הש'

²³ אחריות ההורה למתן חינוך לילדיו מעוגנת בסעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, התשכ"ב-1962, הקובע כי "אפוטרופוסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצורכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו...". מסעיף זה נובעת גם זכותם של ההורים לדאוג לחינוך ילדיהם ולבצע החלטות הקשורות לחינוכם. בחלופ מספר שנים, כשיקש יעקב לילדיו חינוך חילוני, השיבה לו מנהלת הוועדה ברווחה: "איננו יכולים לאפשר חינוך חילוני לילדים שנמצאים אצל משפחת אומנה חרדית".

שרעבי, והשופטת עדנה בן לוי חתמה את הדיון בכך כשפסקה – "אז אני ממנה אותו".
בערעור נוסף שהגיש יעקב ערעור לבית המשפט המחוזי בעניין זה טען שהמינוי בטל מעיקרו (VOID) באשר נעשה בחריגה מסמכות; גם במקרה זה לא הגישו הצדדים שכנגד עיקי טיעון ועל אף זאת קיים השופט את הדיון כשהוא מתעלם מהפרת תקנות סדר הדיון. לגופו של עניין – התרעם השופט שרעבי על עצם הערעור הנוסף בנושא, וחייב את יעקב בתשלום הוצאות בסך של 2,000 ₪ לכל צד.

40. בערעור הקודם **בדבר האפטרופוס לדיון**, בו הדף, כזכור, השופט שרעבי את טענת יעקב והוגש ערעור לבית המשפט העליון, ציינה השופטת דפנה ברק ארז כי הערעור הוא כוללני מדי, והציעה ליעקב להיעזר ב**שירותי הסיוע המשפטי** תחת לייצג את עצמו. פנה יעקב אל הסיוע המשפטי, אולם אלו סירבו לייצגו בטענה שאינם יכולים לנהל תיק כנגד עצמם (בהיותם מי שממנים אפטרופוס לדיון). בעתירה מנהלית שהגיש יעקב לבית המשפט המחוזי **בחניפה** טען – א) כי **הסמכות לדחות בקשה** לסיוע משפטי נתונה לראש הלשכה, ולא הוא שדחה את הבקשה כאן; ב) **עניין ניגוד העניינים הנטען איננו בהכרח מכשול** לייצוגו של יעקב, שכן עומדת לסיוע המשפטי האפשרות לסייע באמצעות עורך דין פרטי, שהוא חיצוני למערכת. **עתירתו של יעקב נדחתה**, ובכך נסתם הגולל על מאבקו למנוע מצב לפיו ילדיו מהווים "סחורה" שממומנת אגב בזבז כספי ציבור בתשלומי עתק מיותרים של מאות אלפי שקלים לרבעון למי שמתיימר להיות אפטרופוס לדיון עד אף שאין צורך בפונקציה זו במקרה זה וחרף העובדה שהוא לא מונה כדיון.

41. פעמים רבות הגיש יעקב לשי' חננאל שרעבי **בקשות למחיקת דברים מהפרוטוקול**:
א) מספר בקשות כאלו הוגשו לגבי דבריו של היועץ המשפטי לממשלה, אשר **לא טרח להגיש עיקרי טיעון** כנדרש על פי **תקנות סדר הדיון האזרחי, תשמ"ד – 1984**, ועל כן, כקבוע בסעיף 446(ד) לתקנות אלו²⁵, יש לראותו כמי שלא התייצב לדיון ודבריו לא יכולים להישמע בו. **השופט שרעבי דחה את כל בקשותיו אלו של יעקב.**
ב) בקשות הוגשו על ידי יעקב גם למחיקת דבריה של יועמ"ש הרווחה / העירייה אשר סירבה להציג ייפוי כח. **גם בקשות אלו נדחו אחת לאחת.**
ג) על האופן ה"אוטומטי" והשערורייתי-בעליל בו נהג השי' שרעבי לקבל החלטותיו בענייני יעקב (וקרוב לוודאי גם במקרים רבים אחרים) ניתן ללמוד ממקרה בו התייחס שופט זה לגופו של עניין בבקשה למחיקה מן הפרוטוקול של דברים שנאמרו בתיק שכבר נסגר, מה שמעיד על כך שכלל לא קרא את התיק, ואף לא עיין בו.

42. **סיכום ביניים של עולותיו לכאורה של השופט חננאל שרעבי**, מעבר להתנהלות המזלזלת בדיון, מעבר לרשלנותו הפושעת באופן טיפולו בתיקים וקבלת החלטותיו, ומעבר לשיפוט החד צדדי התומך אוטומטית גורמי "האח הגדול": בלא שיש לו מינוי כשופט נוער, ניצל את מעמדו כשופט מחוזי ונכנס בלא סמכות לתיק ההוצאה ממשמורת, **שיקר בקובעו שהילדים**

²⁵ "בעל דין שלא הגיש עיקרי טיעונו במועד הקבוע, דינו כדיון בעל דין שלא התייצב במועד שנקבע לדיון, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת."

הוצאו למשפחת אומנה כבר בשנת 2013, ואף קשר מצב כלכלי עם משמורת בשאלה – "איך אחזיר לך את הילדים אם יתברר שאינך עובד?...".

43. במסגרת ההליך העיקרי – ציוותה השי' עדנה בן לוי על הרווחה להגיש רשימת עדיה לקראת דיון ההוכחות. גורמי הרווחה התעלמו מהחלטה זו ולא הגישו כל רשימה, אולם העירייה, שכאמור איננה צד לתיק, הגישה רשימת ארבעה עדים: קרן מור (עו"ס), ריקי קוצר (עו"ס לסדר דין) ושני הוריו של יעקב.

44. עדותה של העו"סית קרן מור:

(א) כל-כולה עדות-שמיעה, באשר היא עוסקת בתיק קודם בו לא היא טיפלה;

(ב) לעו"ס זו אין כל הסמכה רלוונטית לענייני עדותה;

(ג) בעדותה זו הפרה חיסיון²⁶, מה שמהווה עבירה פלילית.

בגין כל אלו עדותה איננה קבילה.

השופטת דחתה טענותיו אלו של יעקב; הוא ערער, וגם ערעורו נדחה. סוף דבר: למרות כל האמור לעיל - נתקבלה עדותה של קרן מור.

45. לאורך כל הדיון פסלה השופטת בו לוי את שאלותיו של יעקב בחקירתו, הכניסה מלים לפה של עדי הצד שכנגד, וסייעה להם באופן בולט וצורם בהתמודדות מול יעקב בעת מתן העדות ובכלל.

46. יובהר כי העו"סית קרן מור שיקרה לבית המשפט כשהכחישה ידיעתה אודות תיק קודם שנוהל בעניין יעקב; עו"סית זו ידעה היטב עובדה זו, ולמרות זאת פתחה תיק חדש באותו העניין.

47. בעדותה של עו"ד פדידה (מטעם העירייה) היא הציגה תסקיר (חסוי...) מתיק קודם כתסקיר שכתבה קרן מור; התערבה מנהלת הרווחה והודיעה כי מור לא תוכל להעיד על המסמך הזה, מכיוון שלא היא חתומה עליו. "מי, אם כן, חתומה עליו?", תהתה השופטת; "ריקי לוי", השיבה המנהלת. "אז שריקי לוי תגיע להעיד", הורתה השופטת. תשובת המנהלת: "אבל ריקי לוי אינה מכירה את המסמך...". למשמע דברים אלו מחקה אותם השופטת מהפרוטוקול... צא ולמד איזהו המהלך שמצאה השופטת לנכון לעשותו, מה ששופד אור על טיבה של השפיטה במחוזותינו. המסמך האמור אינו אלא אחד משלושה(!) תסקירים שזויפו בתיק זה.

²⁶ בסעיף 65 לחוק העובדים הסוציאליים, תשנ"ו-1996 נקבע: בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, אחרי סעיף 50 יבוא:

"עדות עובד סוציאלי

50א. (א) עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, תשנ"ו-1996, אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנוקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עיסוקו כעובד סוציאלי והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לעובד סוציאלי בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם כן ויתר האדם על החיסיון או שבית המשפט מצא כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף על הענין שיש שלא לגלותה.

.....

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדיון בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות."

48. עדותה של העו"סית ריקי קוצר :

- עדותה של קוצר נשמעה, למרות שדינה להיפסל בשל שורת ליקויים, ובהם :
- (א) עדות זו נמסרה על אף שלא הוסר החיסיון, וזאת בניגוד לפקודת הראיות ולחוק העובדים הסוציאליים ;
- (ב) העו"סית קוצר הודתה כי איננה מכירה את יעקב ומכאן שעדותה היא עדות שמיעה ולכן אינה קבילה ;
- (ג) בעדותה נכללו פרטים שקריים רבים שתקצר היריעה כאן מלפרטם.
49. מחקירתו של יעקב את העו"סית קוצר עלו העובדות הבאות : קוצר עובדת במקצוע זה עשרות שנים, ובאף לא מקרה אחד מהם קרה שילדים הוצאו ממשמורת הוריהם ללא החלטת ועדה. עוד הודתה קוצר כי מתוך אלפי תיקים שבהם עסקה – אף לא במקרה אחד ליוותה מנהלת אגף הרווחה אישית את הדיונים.
50. אין זאת אלא אם מדובר באכיפה סלקטיבית על ידי גורמי הרווחה שפשוט מתנכלים ליעקב. טען יעקב להגנה מן הצדק, ונענה על ידי השופטת בן לוי כי טענה זו איננה תקפה בבית משפט אזרחי אלא במשפט הפלילי בלבד²⁷.
51. פרט פיקנטי בהקשר זה של פלילים : באחת ההזדמנויות קראה השופטת בן לוי ליעקב בטעות "הנאשם". אין זאת אלא אם מדובר בטעות פרוידיאנית, המסגירה את מחשבותיה ותחושותיה כלפיו.
52. עדותם של גאולה ומוריס בוסירה :
- השופטת סירבה לאפשר ליעקב לחקור את גאולה בוסירה וגם לא את העו"סיות בדבר מצב בריאותה, וזאת בשעה שהיא נכה הנעזרת בכסא גלגלים, לוקה בעיוורון בשיעור של 90%, וחולה בטרשת נפוצה הפוגעת גם בזיכרון, וכל אלו רלוונטיים ישירות לעצם בחירתה לאומנה לילדי יעקב. מוריס בוסירה הודה בעדותו, באופן חד משמעי, כי פנה לבית משפט ולמשטרה במטרה להרחיק את יעקב מהילדים.
53. השופטת הורתה למחוק כל שאלה שיש בה כדי לסבך מי מהעדים ; עוד היא מנעה מיעקב בכוונת מכוון. לחקור את העדות המומחיות (העו"סיות) בעניין השכלתן, שנרכשה מויצ"ו ובהשתלמויות מטעם משרד הרווחה במכון רקמן (המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רקמן) – גופים שידועים בנטייתם האובססיבית לטובת האשה, המזכה אותם בתקציבים. יעקב ביקש להוכיח בחקירותיו כי הכשרתו המגדרית הקלוקלת של העו"סיות בישראל פוסלת אותו למעשה מלשמש כעדות מומחיות.
54. פסלות שופט : יעקב שמע את הש' עדנה בן לוי מקיימת שיחה אישית, מחוץ לאולם בית המשפט, עם עדנה שמש, מנהלת אגף הרווחה שניהלה את התיק נגד יעקב, שיחה שממנה עולות היכרות מקרוב וידידות עמוקה. יעקב שאל את השופטת אם הן מכירות, וזו השיבה

²⁷ ר' בפרק 'ענייני הרקע הרלוונטיים' שבהמשך אודות אכיפה ברגנית.

משהו מגומגם אודות היכרות אגב עבודה. יעקב ביקש ממנה כי תפסול את עצמה גם על רקעי זה, טוגם על רקע מחיקת הפרוטוקול בו הודתה הגב' שמש בזיוף התסקירים ע"י העו"סית קרן מור (ר' לעיל). השופטת בן לוי דחתה את בקשתו בנימוקים הבאים: לעניין קשרי הידידות - יש לה חברים רבים על רקע עבודתה, ולעניין מחיקת דברים מהפרוטוקול - אין בית המשפט אינו מתעד דברים שנאמרו על ידי מי שאינו צד לתיק. השופטת הוסיפה גם כי יעקב, שאינו משפטן, אינו יודע כנראה כי את ההתייחסות לדבריו היא תכלול בפסק הדין שלה. (מאוחר יותר, משלא התייחסה לדבריו כפי שהודיעה לעיל, הגיש יעקב בקשה נוספת לפסלותה).

55. בעקבות הדיפת טענותיו לפסלות השופטת כמתואר לעיל ערער יעקב לבית המשפט העליון; השופטת אסתר חיות דחתה את הערעור ופסקה כי יעקב משתלח בשופטים.

56. יעקב הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה על התיק כולו. השופטת אספרנצה אלון סירבה לקרוא את הערעור מכיוון שהיא השתרע על פני כ-130 עמודים (ענ"א 18-02-60701). וכך גם נהדף בבקשת רשות הערעור שהגיש לבית המשפט העליון (רע"א 18/3801).

57. בחודש מרץ 2019, לקראת מועד תפוגת הצו האחרון, החליטו ברווחה, סוף סוף, לקיים ישיבת ועדה לצורך הארכת תוקפו. פקידת הרווחה, רינת, התקשרה אל יעקב, וזימנה אותו לישיבת הוועדה בתאריך שנקבע לכך. יעקב ביקש ממנה לקבל, לפחות שבוע מראש, את כל החומר שיוצג בפני הוועדה, והודיע כי יגיע כשהוא מיוצג. "אחזור אליך", אמרה לו רינת. היא אכן חזרה אליו טלפונית והודיעה לו כי מועד הוועדה נדחה בשל הגעתו מיוצג, וכי היא תודיעו את המועד המעודכן לכשייקבע.

מתברר כי ישיבת הוועדה התקיימה בלעדי יעקב, ותוצריה – שאין בהם כל ממש – הוגשו לבית המשפט בצירוף לבקשת הארכת הצו. על סמך חומר זה הוארד הצו בשנתיים נוספות, וזאת חרף העובדה שהוגש ללא תצהיר כקבוע בחוק. בשיא החוצפה והשקר רושמת השופטת בן לוי כעובדה את הטענה כי "המשיב זומן ובחר שלא להגיע".

58. לישיבת ועדת רווחה, אחת מאלו בהן השתתף יעקב, זומנה אחת המורות של ילדי יעקב (מלכה אלמלס) ומנהלת של ביה"ס בו הם לומדים, שם נשאלת השתיים שאלות ודיברו בשבחי הילדים וכו'; משסיימו – עזבו את הישיבה, לאחר שלא שמעו אף אחד מן הצדדים. אחת העו"סיות יצאה אחריהן וביקשה מהן לחתום על ניירת כלשהי, והן עשו כבקשתה. כשעין יעקב בתיק התברר לו כי הן הוחתמו, בהיחבא ובעורמה, על הסכמה להארכת הצו!

59. בהוראה מס' 8.9 לתקנון משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, בנושא "ועדת תכנון טיפל והערכה – תפקידה ודרכי עבודתה" (בתוקף מיום 1.3.2017), נאמר כי מדובר בוועדה המורכבת מצוות רב מקצועי שתפקידה העיקרי הוא לאבחן ולקבוע תכניות טיפוליות לחברי המשפחה ובדגש על ילדים ובני נוער בסיכון. יובהר ויודגש: לכל אורך השנים הרבות בהן התערבו ועדות הרווחה בגורל המשמורת על ילדי יעקב – מעולם לא נבנתה ולא הוצגה כל תכנית טיפולית כאמור. זאת, חרף העובדה שההוראה מפרטת ברחל

- בתוך הקטנה באשר לאותה תכנית, שאמורה להיות התוצר העיקרי של הוועדה, ובין היתר כדלקמן:**
- (-) גיבוש תכנית טיפול מתאימה וטובה לילד ולמשפחה הכוללת תוצאות רצויות ולוח זמנים לביצוע הפעולות, ככל הניתן, בהסכמה עם ההורה על דרך הטיפול.
  - (-) בחינת מגוון אפשרויות של דרכי טיפול, הן לטווח הקצר והן לטווח הארוך, עבור ההורים ועבור הילד או הילדים במשפחה.
  - (-) בניית תכנית טיפול מתאימה וטובה, בהתאם לצורך להגן על הילד גם במצב שבו ההורה מתנגד, הילד מתנגד או שניהם מתנגדים.
  - (-) מעקב אחרי יישום היעדים והפעולות שהוגדרו בתוכנית הטיפול והערכת תוצאות התוכנית.
60. במסגרת החומר שהוגש לבית המשפט רשמו גורמי הרווחה שקר מצוץ מן האצבע – שהוריו של יעקב הם שמפרנסים אותו. מובהר כי יעקב אינו מדבר עם הוריו משנת 2014 ולא ראה אותם משנת 2016...

כ. משמורת ילדים III

1. יעקב פתח ביחד עם לידיה תיק משמורת חדש, והופנה להליך מהו"ת. לידיה לא התייצבה לפגישת המהו"ת, והתיק חזר לש' מרינה לוי, אשר ציוותה על מינוי עו"ס לסדרי דין וקצבה מועד למתן תסקיר.
2. העו"סית שמונתה היא תמי פרץ (מי שהביעה בשעתו שאט נפש מיעקב כשאמרה בביהמ"ש: "נמאס לי מהאבא הזה"; ר' לעיל).
3. לאחר חלוף המועד שהוקצב למתן תסקיר התקשרה תמי פרץ ליעקב, והלה ציין באזניה כי חלף המועד כאמור, וכי אינה מוסמכת לפנות אליו בשלב זה.
4. שלחה תמי פרץ מכתב לש' מרינה לוי וטענה כי "האבא אינו משתף פעולה", וכי איננה יכולה להמליץ בתיק כיוון שאיננה מכירה אותו.
5. הש' מרינה לוי סגרה את התיק תוך שהיא פוסקת שעל יעקב לשלם למדינה הוצאות בסך 2,000 ₪ ועוד 2,000 ₪ לגרושתו.
6. הגיש יעקב ערעור לבית המשפט המחוזי אגב בקשת פטור מאגרה; הרשם, שאיתר בחשבון הבנק של יעקב תקבול של 5,000 ₪ כחצי שנה קודם לכן (שהיו בסך הכל החזר שכ"ט מעו"ד בבייב) החליט על סמך זאת (!) לסרב למתן הפטור. יעקב ערער על החלטה זו, אך בשל שיפוספי את המועד להגשת הערעור (על "החלטה אחרת") נדחה ערעורו על ידי הש' רניאל. ללמדך, כי מידת ההתחשבות, שלרוב מופעלת לטובת גורמי המערכת ומתגלית גמישות כה רבה, איננה קיימת כלפי האזרח הבודד (הגם שאינו עו"ד וחרף העובדה שאין טעם בקשיחות).
הרי לד איפה ואיפה.

כא. תביעות לסעד הצהרתי

1. יעקב הגיש תביעה למתן פסק דין הצהרתי על בטלות החלטותיה של הש' עדנה בן לוי כאשר
 חרזה מסמכותה וכשופטת נוער פסקה בעניינו העברת משמורת ילדים²⁸. לביסוס טענותיו
 צירף
 יעקב פס"ד של בית המשפט העליון לפיו חריגה מסמכות גוררת בטלות, וכי אין להיזקק
 לביהמ"ש העליון כדי לקבוע זאת באשר כל גוף שיפוטי ואף מעין-שיפוטי מחויב לקבוע זאת
 ולבטל פס"ד מסוג זה.
2. בעניין זה יובהר כי הפסיקה בישראל אכן אימצה בתחילה את מודל הבטלות המוחלטת.
 בפסק הדין בעניין טחן, קבע השופט חיים כהן כי "...הפגיעה בעיקרי הצדק הטבעי כמוה
 כחריגה מן הסמכות, ותוצאתה היא שמבטלת היא את מעשה הרשות מדעיקרא, ואין צורך
 במעשה ביטול מידי בית המשפט הגבוה לצדק". אולם החל בשנת 1998, ממתן פסק דינם
 של הש' זמיר ובייניש בפרשת האגודה לזכויות האזרח, אומצה יותר ויותר דוקטרינת
 "הבטלות היחסית" (אותה העלה לראשונה בסוף שנות ה-70 הש' א. ברק בפרשת שפירא),
 הגורסת כי "בטלותה של החלטה חייבת להתייחס תמיד למהות הזכות המופרת, לסעד
 הנדרש, להליך בו נדרש הסעד ולצדדים הדורשים אותו. כל עוד לא נדרש הסעד הנכון,
 בהליך הנכון, על ידי הצד הנכון, ההחלטה הפגועה ביותר ממשיכה לעמוד...".
3. כך או כך, שופט בית משפט השלום בקריות, אף מבלי לקיים דיון, דחה את תביעתו של
 יעקב.
4. תביעה למתן פסק דין הצהרתי דומה הוגשה על ידי יעקב לבית המשפט בחיפה לגבי החלטת
 הש' נאוה גדיש אשר ביטלה פס"ד חלוט לפיו נפסקו לטובתו פיצויים בסך של 600,000 ₪.
 גם פסק דין זה נדחה, וזאת לאחר שאף בקשתו של יעקב לקבלת פטור מאגרה נדחתה.

כב. ענייני-רקע רלוונטיים למציאות העולה מהסקירה והניתוח המשפטי

1. הרווחה עושה שימוש במשטרה ככח-פעולה פרטי העומד לרשותה :
 כהוכחה בולטת לאמיתות טענה זו מביא יעקב פרשה משנת 2015, שבה בעקבות פרסום
 מסוים שעשה באינטרנט נעצר לחקירה. הפרסום נסב על שיחה שקלטו אוזניו בביקורו

²⁸ בסעיף 6 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995 כתוב כך :
 (ז) הייתה תובענה תלויה ועומדת בבית משפט לענייני משפחה בעניינו של קטין, והוגשה תובענה בעניינו לבית
 משפט לנוער על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תשי"ד-1960, יועבר הדיון בתובענה לבית המשפט לענייני
 משפחה.

...
 (ט) הועבר הענין כאמור בסעיפים קטנים (ז) ו-(ח), רשאי בית המשפט לענייני משפחה להמשיך לדון בו, מן השלב
 בית המשפט לנוער הגיע אליו.

במשרדי הרווחה, אשר התנהלה בין עו"סיות שעובדות במקום אודות היותה של אחת מהן משוקמת זנות. זמן קצר ביותר לאחר הפרסום התדפק שוטר על דלת ביתו של יעקב וביקש לקחת לחקירה בעניין זה. משביקש יעקב הגנת עורך דין מטעם הסנגוריה הציבורית - התקשר השוטר לסנגוריה, ויעקב לא יכול היה שלא לשמוע את פרטי השיחה: "האם אתה מבקש עורך דין כי אתה עוצר אותו או רק כדי להפחיד אותו?" ... "אין לי כל כוונה לעצור אותו", ענה השוטר.

2. **מאגר מידע על 'תובעים בעייתיים' שמתחזקת ומנהלת הנהלת בתי המשפט:**

טענה בעלת חשיבות עליונה, היא זו לפיה קיים מאגר מידע על 'תובעים בעייתיים' שמתחזקת ומנהלת הנהלת בתי המשפט; במאגר זה, שהופעל על ידי צוות אכיפה מיוחד, נכללים פרטיהם של תובעים 'סדרתיים' וכאלו שהם בעלי דעות 'אנטי-שופטים'. בין הנפקויות הפרקטיות של הפעלת מאגר זה, שמדינה נאורה לא תסבול אף את עצם קיומו, נטען כי הרשומים בו "חוטפים" פסקי דין המרעיפים עליהם חובת נשיאה מוגברת בהוצאות המשפט. ברור מאליו כי הפעלת מאגר מידע שכזה חייבת להתבצע תוך הפרת החוק להגנת הפרטיות והכללים לאחזקת מאגרי מידע. בנוסף, הנוהל התיר ליועמ"ש בתי המשפט דאז סמכות לנקוט בהליכים משפטיים נגד מפרסמי ביקורת על שופטים. בעקבות תלונתו אז של ארגון 'לביא' למשרד המשפטים, הורה היועמ"ש לממשלה לחקור את הפרשה והקפיד את השימוש במאגר. קשה להמעיט בעוצמתה הדרמטית של אפשרות קיום המאגר האמור, לפיו יעקב, כמו רבים נוספים, "מסומן" **בבתי המשפט** והוא כואב את הידיעה כי **לעולם לא יזכה למשפט צדק!**

3. **הנהלת בתי המשפט מעלימה מהרשת כתבות ביקורתיות נגד שופטים:**

שערורייה נוספת במערכת המשפט נחשפה ביום 1.9.2020: הנהלת בתי המשפט פעלה כדי להעלים כתבות ביקורתיות נגד שופטים מתוצאות החיפוש של גוגל. על פי העיתונאית שחשפה זאת, "צוות למניעת הכפשות שופטים ברשת" שפעל מטעם הנהלת בתי המשפט נהג לבקש מחברת גוגל להסיר ממנוע החיפוש כתבות שפורסמו בכלי תקשורת מרכזיים והביעו ביקורת על שופטים או הציגו את מערכת המשפט באור שלילי, וזאת מבלי ליידע את התקשורת או את משרד המשפטים. בהינתן כל זאת, אין זאת אלא אם "**בראשות מערכת המשפט בישראל נמצאת חבורה של אנשים כוחניים שאינם בוחלים בשום אמצעי על מנת לשמר את כוחם, ובדרך הם מוכנים לדרוס את זכות האזרח לפרטיות, את החוק ואת חופש העיתונות והביטוי**", כלשון אתר התחקירים "מידה".

4. **טענת פורום בלתי נאות:**

א) יעקב מרבה להשתמש בטרמינולוגיה זו בבקרו את הרשות השופטת בישראל בכללה, ואף מעבר לכך: כשהוא אובד עצות, כשאינו מוצא, אף לא משענת ממסדית אחת מכל קשת הרשויות, אשר תקשיב לו "עד הסוף" ותהיה מוכנה לתמוך במקרהו ולעזור זו להתיר את הסבך בו הוא וגורלו כרוכים וקשורים, מבקש יעקב מזור משפטי מגורם בינלאומי אובייקטיבי וחסר פניות. יעקב מציג את אוזלת ידי הממסד הישראלי כולו -

הן בהיבטי החקיקה, שאיננה מתקדמת ואינה מתכללת מענה כראוי, הן בביצוע הליכי השפיטה שרבים מהם מתקיימת במשוא-פנים לרוב כשניתנת הגנה יתרה ומיותרת לרשויות הממסד באשר הן על חשבון האזרח, והן באכיפת ההסדרים אותם קבע הדין ובאופן שהדין קבע.

(ב) מקובל להעריך כי המבחנים הנוהגים בישראל באשר לקביעת הפורום המשפטי הנאות דומים, עקרונית, לאלו שמפעיל הדין בשאר מדינות העולם הנאור, ובהן ארצות אירופה וארה"ב. המבחנים האמורים משקללים את זיקות המקרה למקום השיפוט הנטען (מבחן "מירב הזיקות" האובייקטיבי), את ציפיות הצדדים (הסובייקטיביות) באשר למקום השיפוט (לרבות שיקולי נוחות הגישה לדיון), ואת האינטרסים של המדינות המעורבות לשפוט את המקרה בתחומן.

(ג) מהאמור לעיל נובע כי המשימה העיקרית (והכלל לא-פשוטה!) שתעמוד בפני פרקליטיו של יעקב בזירה שבחו"ל תהיה להעמיד את כל כובד המשקל על סוגיית **חוסר האונים של האזרח בישראל, בפרט אם הוא צייתן אדוק אך חדשן ונון-קונפורמיסט בגישותיו, בהיות המערכת נוטה לשמירת אמונים בין-רשותית, ומגדילה ועושה כשהיא מפעילה כלים מעוררי-אימה שמאפיינים את "האח הגדול"**. כלים כאלו מוציאים את הרוח מהמפרשים של כל יוזמה ותקווה, אינם מותירים דרך חזרה מש"נתפסת" בהם, והם מעקרים מתוכן גם אינדיבידואליזם, גם גישת "ראש פתוח בלב חפץ", וכמובן הורסים כל סיכוי לצדק. במתן משקל מכריע להוכחת קיומם ולמרכזיותם של כלים אלו במקרה דנן טמונים, להערכת הח.מ., סיכוייה של תביעת יעקב בחו"ל.

(ד) ככלל, המגמה בישראל היא להקשות בדרכה של טענת הפורום הלא-נאות, אולם יש בציטוט הבא לנסוך עידוד במקרה שלנו, ככל שהדברים המובאים בו מייצגים נכונה גם את הדין במדינה בה תוגש התביעה:

"... דוקטרינת הפורום הלא נאות לא תופעל כדבר שבשגרה, נהפוך הוא: הדוקטרינה תופעל רק במקרים בהם קיימת נחיתות משמעותית של פורום הדיון בהתייחס לפורום האלטרנטיבי" (ע"א 2705/91 אבו ג'חלה נ' חברת החשמל, פ"ד מ"ח(1) 554).

5. הגנת הילד במשפט הישראלי:

במאמרם שפורסם ב13/12/2016 (משפט ועסקים, כרך יט, עמ' 1143-1234) - **האומנם הגנת הילד רווחת במשפט הישראלי?** - מוכיחים יאיר רונן (מהמח' לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בן גוריון) וישראל צבי גילת (מביה"ס למשפטים במכללה האקדמית נתניה) כי **הגנת הילד בישראל היא חלקית בלבד, בעיקר מפני אנשים בסביבתו האינטימית, אך לא כאדם שלם בעל זהות ובעל זיקות למשפחה ולקהילה, כפי שמתחייב מאמנת האו"ם בדבר זכויות הילד. החוקרים מחברי המאמר קובעים כי הסדר הגנת הילד במתכונת הקיימת בישראל עשוי טלאים-טלאים ואינו ראוי כמכלול.**

(א) בין היתר הם מוצאים כי -

"הגנת הילד אינה עשייה שיכולה לקבל מענה בלעדי מידי אנשי המקצועות המסייעים - ביניהם עובדים סוציאליים, פסיכולוגים, פסיכיאטרים ויועצים חינוכיים - ככל שהם רואים את עצמם כמקצוענים-טכנוקרטים וככל שהם חפים ממודעות חברתית ופוליטית ומכל זיקה לספירה הציבורית. הגנת הילד אינה מתמצית בזיהויים של פרטים, משפחות וקהילות שטבועים בהם לכאורה ליקויים שבעטיים הם פוגעים בילדים, ובהגנה על הילדים מפניהם. המדיניות החברתית והמשפטית כרוכה בהכרעות ערכיות בדבר המחויבות להגנת זיקותיו של הילד למשפחה, לקהילה ולתרבות".

(ב) הגנת הילד כיום מסתכמת בהתערבות שלטונית בלתי-מידתית, וזאת אגב אי-מיצוי המיטב מן הילד. עצם הכרזת הנזקקות עלולה לא רק לסמן את הילד ואת בעייתו מתוך כוונה לטפל בו, אלא גם לגרום לכך שהוא יאבד את יכולתו להשתלב בסביבתו המשפחתית-האינטימית.

"איננו טוענים כי עוני כשלעצמו הוא המביא לידי הוצאת ילדים מבתי הוריהם, אולם אנו מבקשים להצביע על סיכון-יתר של ניתוק בין הורים עניים לילדיהם - ניתוק שהוא קשה ביותר הן מבחינת הילדים והן מבחינת ההורים, בפוגעו באחד הקשרים המהותיים ביותר והעמוקים ביותר של אדם בכלל ושל ילד בפרט, כפי שגם עולה מהוראות האמנה".

(ג) ההתמקדות בפתרון בעייתו של קטין נזקק על-ידי הוצאתו מסביבתו האינטימית, דהיינו ממשפחת המוצא, והעברתו למסגרת חוץ-ביתית היא מכשלה עצמית שהמדינה שמה לפתחה. להלכה מוסכם, גם על קובעי מדיניות הילד והמשפחה בישראל, כי הטיפול בקטין נזקק במסגרת חוץ-ביתית אינו פתרון-קבע של מסגרת חלופית, אלא פתרון ארעי עד להכשרתה של משפחת המוצא לקבלת הקטין הנזקק בחזרה לחיקה. אך בד בבד טוענים אותם קובעי מדיניות כי הוצאת הילד מהבית נעשית מפאת "חוסר תקציב". **"טענה זו אין לקבל. היעלה על הדעת שבשל "חוסר תקציב" ייחשף הילד לסיכון כפול בעצם הוצאתו מהבית למסגרת חוץ מבלי שתוענק לו מסגרת חלופית מיטבית?"**

(ד) בין מקצת חסידיה של ההשמה המוסדית נשמע הד לטענה חבויה כי הוצאת הילדים למוסדות חוץ-ביתיים באה בשל ייאוש מהשקעה במשפחות המוצא:

"הייאוש מהשקעה במשפחות המוצא אינו מוצהר בריש גלי, אלא צץ ועולה לעיתים מקריאה ביקורתית וזהירה של כתיבה מכוננת של שחקני-המפתח בתחום המדיניות והמשפט. לעניות דעתנו, רוח זו של ייאוש עוברת כמעין זרם תת-קרקעי הקרוב לפני הקרקע, כסבטקסט מרומז או אף כמעט מפורש".

י'לא מצאנו בספרות הצדקה עיונית לייאוש מן ההורים. רוב הילדים שבעניינם נדרשה בעבר התערבות המדינה היו חשופים להזנחה ולאי-השגחה הורית מזדמנת, ורק מיעוטם היו חשופים להתעללות מכוונת. היה מקום אפוא לסבור אחרת, דהיינו, כי ראש וראשון לכל תממש המדינה את אחריותה החלקית בטרם תפנה לבחון את התנהגות ההורים."

ה) הרטוריקה היפה שלפיה בית-המשפט מגן על הילד ומתחשב בעיקר בו – תוך הישענות על מחויבות המדינה להגנת הילד במשפחתו – אינה אמיתית. התנאים המקדמיים שנקבעו בחוק לניתוק זמני או סופי של הילד מהוריו, אשר לפיהם בית המשפט מכריע, יוצרים רושם מטעה כאילו הופעל ארסנל של שירותים מוגדרים ודרכי טיפול על ההורים המולידים, וכל שעל בית-המשפט לבחון, בטרם יכריע בדבר מתן צו על הוצאת ילד ממשמורת הוריו לפי חוק הנוער או בדבר הכרזת הילד כבר-אימוץ, הוא אם ניתן השירותים האלה בפועל אם לאו.

'מראית-עין זו של אובייקטיביות, המגובה בהכרעת בית- המשפט, עלולה להרגיע אותנו כאזרחים הצופים מן הצד, המצפים כי ייעשה צדק עם הילד הפגיע. אך האומנם בית- המשפט יכול לבחון אם הופעל הארסנל של שירותים מוגדרים? קולם של השירותים החברתיים נשמע בבית-המשפט, והם גם מדברים בשמו של הילד, אך להורי הילד יש זכות עמידה מצומצמת בלבד בהליכי אימוץ ונזקקות. לא זו בלבד שהוראות חוק האימוץ וחוק הנוער לא פורשו בפסיקה כמקנות זכויות חברתיות מהותיות לילד, ובכלל זה ארסנל של שירותים חברתיים אישיים שאינם מותנים בשיקול-דעת, אפילו זכויות עמידה לא הוקנו לילד או לבני משפחתו לתבוע מבית-המשפט שיורה לשירותים החברתיים להעניק להורים שיקום תעסוקתי, דיור, טיפול פסיכותרפויטי ארוך-טווח או תוכנית גמילה, כדי שלילד בסיכון יימצא פתרון בתוך המשפחה והקהילה, תוך הסתייעות בעזרה מבני משפחה."

"הוצאת ילד מביתו" מתפרשת ... ולא ככשל מערכת של המדינה הטבוע במדיניות הרווחת בשירותי הרווחה הממלכתיים של הוצאת הילד ממשמורת הוריו."

'מוצע ש"ועדת ההחלטה" – או ליתר דיוק "ועדת תכנון וטיפול", כשמה העדכני – ופעילותה בחיפוש פתרונות למען הגנת הילד המצוי בסיכון יעוגנו בחוק, ולא רק כהסדרים מנהליים בחוזר מנכ"ל משרד הרווחה (להלן: חוזר תע"ס), כפי

שהוצע גם במסקנותיה של ועדת גילת משנת 2002. פעילותה של הוועדה תתנהלל בשקיפות המתבקשת, במומחיות הנדרשת ובעיקר בכבוד ובשוויוניות דינית. במצב המשפטי השורר כיום, ועדת תכנון וטיפול מעוגנת בחוזר תע"ס כוועדה חשובה שבה מתקיימים דיונים בין אנשי המקצועות המסייעים בדבר גורלם של ילדים בסיכון. מסקנות הוועדה מופנות אל פקיד הסעד, אשר מעביר את הכרעת הוועדה לבית-המשפט המוסמך באמצעות תסקיר. . . בפועל דרך התנהלותם של הדיונים, אשר נוגדת מושכלות יסוד של המשפט המנהלי, אינה מתיישבת עם מטרות אלה. . . עד היום שמיעת הילד ומשפחתו היא בגדר נוהל פנימי הנתון לשיקול-דעתה של ועדת תכנון וטיפול, וכאשר אפשרות זו ניתנת למשפחות, הדבר נעשה לפני משורת הדין".

(ח) הדיונים הנערכים בוועדות תכנון וטיפול אינם חשופים לפני בתי-המשפט הדנים בעניינו של הילד, ובתי-המשפט נסמכים על תסקיריהם של פקידי הסעד. אין בתי-המשפט מודעים לחילוקי-דעות שאולי היו בתיק, ולוועדות תכנון וטיפול אלה.

"בהעדר עיגון בחוק או בתקנות בעלות פועל לוועדות תכנון וטיפול, אין הן בעיני השופט אלא כסרח העודף לחוות-דעתו של פקיד הסעד בתסקיר. השופט אינו מודע גם לדעתה של המשפחה הקרובה והמורחבת יותר, ובוודאי אין הוא מקבל כל דיווח על נכונותה של המשפחה להשתפר ועל תוכנית חלופית שאולי העלתה לשיקומה ולשיקום הילד."

6. הוצאה ממשמורת מושפעת ישירות ממצב כלכלי :

ממחקר שערך בשנת 2014 פרופ' גיא אנוש מביה"ס לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה עולה כי מוצא מזרחי ועוני גורמים לעובדים סוציאליים להמליץ יותר על הוצאת ילדים בסיכון מבתיהם בהשוואה לילדים שבאים מבתיים מבוססים וממשפחות שאינן מזרחיות.

"המצב הכלכלי ומוצא ההורה אינם אמורים כשלעצמם להשפיע על שיקול הדעת של העובד הסוציאלי, אך נמצא שהם כן - באופן משמעותי ומובהק", אמר פרופ' אנוש. על פי נתוני המחקר בישראל חיים (אז) 330 אלף ילדים ובני נוער במצבי סיכון. במקרים שבהם הסיכון הוא חמור במיוחד מחליטה מערכת הרווחה על הוצאת הילד מהבית. בכל שנה מוצאים בישראל 11 אלף ילדים ומועברים למשפחות אומנה, לפנימיות ולמסגרות אחרות. ההחלטה על הוצאת ילד אמורה להיות קשורה ברמת הסיכון בלבד, אולם מתברר שלא זה לבדו הוא אשר עומד ביסוד הוצאת ילדים ממשפחותיהם. פרופ' אנוש בדק במחקר את ההתפלגות הדמוגרפית בסוגיה הרגישה. בעזרת שישה אנשי מקצוע הגיעו 12 מקרים שבהם הייתה הסכמה על חלוקת רמות הסיכון : גבוהה, בינונית

ונמוכה. כל מקרה קוטלג לאחד מהאופנים הבאים: משפחה אשכנזית מבוססת, משפחה מזרחית מבוססת, משפחה אשכנזית ענייה ומשפחה מזרחית ענייה. לאחר הקטלוג שנעשה על ידי סיפורי רקע ושמות משפחה מובחנים, חולקו המקרים ל-105 עובדים, כך שכל עובד קיבל בסופו של דבר שמונה מקרים. מהממצאים עולה כי העובדים המליצו על הוצאה מהבית רק ב-56% מהמקרים שהוגדרו כסיכון גבוה. במקרי סיכון בינוני המליצו העובדים על הוצאה מהבית ב-12% מהמקרים, ולא המליצו על הוצאה בשום מקרה של סיכון נמוך; נתונים שמלמדים על יחס סביר בין חומרת המקרה להחלטה המקצועית. במקרים של סיכון עמום התברר כי גם המוצא וגם המצב הכלכלי היו שיקול עבור העובדים הסוציאליים: הם המליצו להוציא ילד ממשפחה ממעמד כלכלי נמוך פי 2.5 יותר בהשוואה לילד ממשפחה ממעמד מבוסס. כמו כן, הם המליצו להוציא ילד ממשפחה מזרחית פי שניים יותר מאשר ממשפחה לא מזרחית. ומן הכלל, אל הפרט: ממחקר זה עולה כי גם לשופטות רבקה מקייס ונאוה גדיש וגם למעשי ומחדלי המוסד לביטוח לאומי חלק בחולשתו הכלכלית של יעקב, ומכאן – גם בתוצאה האומללה שנגזרה עליו כשילדיו הוצאו ממשמורתו. פרט פיקנטוי: כמה סמלי לענייננו תוכן הפוסט שפרסמה ביום 27.12.2016 שרת המשפטים דאז, איילת שקד²⁹, בו היא מגדירה במשפט את המוסד 'אור שמחה' בכפר חב"ד כבית טיפול לילדים בסיכון שהוצאו אליו בשל מצוקה כלכלית...

7. זעקת הילדים "חטופי הרווחה":

ראויה לצפייה כתבתו של העיתונאי אמנון לוי בעניין זה מפברואר 2016 שפורסמה בערוץ 10: <https://www.dailymotion.com/video/x4xtjo5>. בכתבה, אמנון לוי והתחקירן משה הרוש מציפים מציאות מזעזעת, וחושפים את האפשרות לשחיתות במערכת הרווחה בראשות השר חיים כץ ומנכ"ל משרדו אליעזר יבלון. רשויות הרווחה יכולות לבצע מעשים פסולים מאחורי הדלתיים הסגורות בבתי משפט לנוער ובתי משפט לענייני משפחה באין מפריע, כשברקע – אינטרסים כלכליים עצמיחתם התאפשרה בשל הפרטת השוק, שמוצף כיום בפנימיות אינספור ובעמותות פרטיות. הדיונים מתנהלים בחיסיון, ולרוב ללא ראיות, והשופט יכול לשמש חותמת גומי לפקידים שיש בהם כאלו שכל עניינם לספק סחורה חיה למוסדות משרד הרווחה. כך, משך שנים, מחריבים פקידי הרווחה משפחות רבות והורסים עשרות אלפי נפשות רכות במקרה הטוב - בהתנהלות לא מקצועית, ובמקרה החמור – ממניעי שחיתות.

²⁹ <https://www.facebook.com/ayelet.benshaul.shaked/photos/%D7%9B%D7%A4%D7%A8-%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%90%D7%95%D7%A8-%D7%A9%D7%9E%D7%97%D7%94-%D7%91%D7%9B%D7%A4%D7%A8-%D7%97%D7%91%D7%93-%D7%9E%D7%A9%D7%9E%D7%A9-%D7%9B%D7%91%D7%99%D7%AA-%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99-%D7%9C%D7%99%D7%9C%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9F-%D7%94%D7%96%D7%A7%D7%95%D7%A7%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%A1%D7%99%D7%93%D7%95%D7%A8-%D7%97%D7%95%D7%A5-%D7%91/1140682909383467>

8. חסינות שיפוטית בישראל:

פסק דין חדש יחסית של ביהמ"ש העליון (רע"א 3359/18) מעניק הגנה הרמטית לשופטי ישראל ואינו מותיר מקום לספק: **לא ניתן להגיש נגד המדינה תביעה נזיקית בגין נזקים שנגרמו לבעל דין כתוצאה מטעות של ביהמ"ש, רשלנית ככל שתהיה.** במלים אחרות, על כל בעל מקצוע, המעניק שירות לזולתו, מוטלת החובה לנהוג כלפיו במקצועיות וביושר, וכמובן לא לגרום לו לנזקים, שאז הוא חשוף לתביעה נזיקית. גם על השופטים, כעל כל מעניק-שירות, מוטלת החובה לפעול במקצועיות וביושר, ולא לגרום למאן-דהוא נזק שלא כדין. ואכן: לא יעלה על הדעת מצב לפיו שופט יהיה נתון לתביעה נזיקית כל אימת שתחת קולמוסו תצא החלטה שתגרום נזק למי מבעלי הדין שבאו בפניו בשל טעות; הצורך בהבטחת העצמאות השיפוטית ואי-התלות של השופטים מוכר וידוע, וכך גם החשש מפני חדירת שיקולים זרים לשפיטה. ועוד: ככל ששופט יהיה נתון לתביעה משפטית שתוגש נגדו בגין החלטה שגויה שהסבה נזק, עלולה התביעה להתברר בפני שופט של ערכאה נמוכה יותר, ועליו יהיה לחרוץ את דינו של שופט בכיר ממנו. וקיימים גם שיקולים נוספים התומכים בהענקת חסינות בפני תביעה נזיקית לשופטים. אך מה צריך להיות דינו של שופט שהוציא תחת ידיו החלטה שגויה מתוך רשלנות חמורה ביותר? ומה אמור להיות דינו של שופט שנהג בחוסר תום-לב, ושהחלטה השגויה והמזיקה ניתנה על-ידו בזדון מתוך כוונה להזיק? האם השיקולים המצדיקים הענקת חסינות כאמור תקפים גם למקרים שכאלה? - בפסק הדין שלעיל ניתנה תשובה לפחות לאחת משתי השאלות: **לשופטים, כמו לעורכי הדין בישראל, מותר לשגות. אלא שבעוד שרשלנות רבתי של עורך דין, אשר לא הפעיל שיקול-דעת סביר, עלולה להביאו לשלם פיצויים בגין הנזקים שנגרמו כתוצאה מרשלנותו החמורה - השופטים חסינים גם מכך. לא רק הם חסינים. גם המעבידה שלהם - המדינה - חסינה.** ומה הדין כאשר שופט נהג בזדון? שאלה זו נותרה ללא תשובה, ב"צריך עיון".

9. בחירת משפחת אומנה:

אדם המעוניין לשמש כהורה אומנה לילד נדרש להגיש בקשה לקבלת רישיון אומנה מטעם משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, תוך שהוא עומד בכל אלו:

- להיות תושב ישראל.
- להיות בין הגילים 25-55.
- הוא בעל הכנסה קבועה, ואם מדובר בבני-זוג, לפחות לאחד מהם יש הכנסה קבועה.
- הוא יכול לספק לילד מקום הולם בבית שיאפשר לו להתפתח בצורה תקינה וכי זכויותיו יישמרו.
- להיות בעל השכלה של 10 שנות לימוד לפחות ויודע קרוא וכתוב.
- אין לו או לכל אדם המתגורר עמו, מגבלה, מחלה או לקות נפשית שיכולה לפגוע ביכולתו לשמש הורה אומנה או לפגוע בילד בצורה כלשהי.
- הוא וכל אדם המתגורר עמו אינם מכורים לסמים או לאלכוהול.
- הוא אינו הורה לילד שהוכרז כקטין נזקק.

- אין לו אפטרופוס.
  - אין לו או לכל אדם המתגורר עמו רישום פלילי בעבירת מין או אלימות נגד קטין, עבירה חמורה אחרת או שהם חשודים בעבירות כאלו.
  - אם יש לו בן/בת זוג המתגורר/ת עמו, על בן/בת הזוג לעמוד גם כן בכל התנאים.
- רק** במקרים חריגים ומיוחדים, **רק כאשר טובת הילד מחייבת ומצדיקה זאת**, הממונה על רישוי האומנה, רשאי להעניק רישיון בחריגים הבאים, **ורק** באלו:
- גם אם למבקש טרם מלאו לו 24 שנים או גילו עולה על 56 שנים.
  - גם אם למבקש השכלה של פחות מ-10 שנות לימוד והוא אינו יודע קרוא וכתוב.
  - גם אם למבקש אין בהכרח מקום הולם בבית שיאפשר את התפתחותו התקינה של הילד ואת מימוש זכויותיו.
  - במקרים חריגים ומיוחדים, הממונה על רישוי האומנה, באישור המפקח הארצי על האומנה ובהסכמת ראש רשות האוכלוסין וההגירה, רשאי להעניק רישיון למבקש שאינו תושב ישראל.

עינינו הרואות, אם כן, כי במקרה של יעקב בחירת הוריו כמשפחת אומנה איננה מקיימת את התנאים שבדין; מעבר לאי ההתאמה בשדה הגיל – אימו היא נכה הנעזרת בכיסא גלגלים, בעלת עיוורון של 90%, והיא סובלת מבעיות קוגניטיביות והכל בשל מחלת הטרשת הנפוצה בה היא חולה.

10. תלונת השווא במציאות המשפטית בישראל:

- (א) תלונת השווא היא כלי נשק מקובל ומכוער בסכסוכי גירושין, ולא מעט מהאחריות לשימוש בו יש להטיל על הגורמים המעודדים אותו ואף יוזמים אותו – ובהם עורכי דין (מסוימים) או ארגונים כנעמ"ת, כבמקרה שלנו. המקרה הקלאסי של תלונת שווא הוא כאשר מדובר באירוע שלא התקיים כלל או שבוצע ע"י אדם אחר. מצב יותר בעייתי הוא מצב שבו יש ערבוב של אמת ושקר או של הגזמה והקצנה.
- (ב) לצורך קביעת תלונה כתלונת שווא משתמשים בתי המשפט בכלים מגוונים לרבות עדויות, תסקיר גורמי הרווחה ואף פוליגרף.
- (ג) תכלית הפיצוי:
- הגם שלא נקל תיקבע תלונה במסגרת בקשת צו הגנה כתלונת שווא, נקבע בין היתר כי יש להרתיע מתדיינים מלהשתמש באמצעי של תלונה למשטרה שלא לצורך (ה"ט (משפחה נצרת) 36635-10-14 (08/12/14), תמ"ש (משפחה קריות) 50123-03-11, 23/06/11).
- התכליות לקביעת פיצוי בגין תלונת שווא נרחבות וכמעט מובנות מאליהן - להרחיק את השקר מהיכלי המשפט, השבת המצב לקדמותו טרם נפגע שמו הטוב של הנפגע, חינוך הציבור והרתעה ותכלית עונשית (ה"ט (נצרת) 47671-11-19 (נבו, 24/12/19)).
- אף נקבע (ר' אותו פס"ד) כי ייתכן ויש להגן על הקטינים מפני אימם, במידה וייקבע כי הגישה תלונת שווא כנגד אביהם.
- על כן נקבע כי שימוש לרעה בהליכים על פי החוק מצדיקים חיוב בהוצאות משפט

אשל סגל עורך דין
ESHTEL SEGAL ADVOCATE

- (ה"ט 54134-03-11 (נבו, 23/06/11)). כן נקבע כי עצם הגעת שוטרים לפתח ביתו של אדם לשווא = עילה לפיצוי נזיקי (תמ"ש (י-ם) 11/14 (נבו, 12/09/2017)).
- (ד) מקרים בהם נפסקו סכומים של עשרות אלפי שקלים פיצוי:
- ה"ט (נצרת) 47671-11-19 (24/12/19) - 75,000 ₪, תמ"ש (ת"א) 16092-04-16 (02/02/17) - 30,000 ₪ פיצוי + 10,000 ₪ הוצאות שכ"ט, ה"ט (ראשל"צ) 22857-01-13 (04/02/14) - 30,000 ₪ פיצוי + 10,000 ₪ לאוצר המדינה, תמ"ש (י-ם) 11/14 האב נ' האם (12/09/2017) - 20,000 ₪ + 10,000 ₪ הוצאות משפט, ה"ט (י-ם) 49375-02-12 (נבו, 05/07/12) - פיצוי 15,000 ₪ לכל אחד מהמשיבים + 20,000 ₪ הוצאות משפט, ה"ט (י-ם) 33778-10-18 (נבו, 15/11/18) פיצוי 12,000 ₪, ה"ט (נצ') 14084-12-15 (נבו, 25/02/16) - פיצוי 15000 ₪.
- (ה) פסק דין משמעותי המשלב בין כל הרכיבים:
- בתלה"מ (ת"א) 51455-03-17 (05/04/2020) משלב כב' השופט ארז שני, המשמש כשופט מוקד בנושא ניכור הורי, בין עילות של נגישה, איסור לשון הרע, רשלנות בנזקי ניכור הורי, חוסר תום לב, ניצול לרעה של הליכי משפט, תרופות חוזיות בהפרת החוזה המשפחתי, והכל מסתכם לפסיקת פיצוי של 150,000 ₪ + 30,000 ₪ הוצאות משפט על אמה שטפלה תלונות שווא נגד האבא.
- (ו) מקרים בהם נמנע ביה"מ מלפסוק פיצוי או שנפסק פיצוי סימלי:
- מהצד השני, קיימים גם מקרים בהם נפסקים סכומים "סמליים" יחסית, עקב התחשבות במעליל או בגין טובת קטינים או מניעת הסלמה ביחסי הצדדים, ואפילו עלול הנפגע להיות מחוייב אם לא יצלח בהוכחת טענתו - ה"ט (ב"ש) 241-05-12 (06/06/12) - חיוב ב-5000 ₪ בלבד, ה"ט (קריות) 54134-03-11 (23/06/11) [אותו תיק = 50123-03-11] - 5,000 ₪ פיצוי, ה"ט (קריות) 51331-05-12 (23/01/13) - פיצוי 4,000 ₪ בלבד, תמ"ש (י-ם) 41296-06-13 (02/10/19) - חיוב תובע שלא הצליח להוכיח שזו היתה תלונת שווא ב-30,000 ₪ הוצאות משפט.
- (ז) המציאות המשפטית הרווחת:
- מדיניות החקירה והעמדה לדין בגין תלונת שווא שונתה ב- 21/03/16, אולם נראה כי מדיניות אי העמדה לדין נמשכת בפועל – ר' דברי ביקורת בקישור הבא: <https://www.justice.gov.il/Units/StateAttorney/Guidelines/002.5.pdf>. בלשכת עורכי הדין פועלת וועדה לטיפול בתלונות שווא; יצויין כי כנגד עצם קיומה של הוועדה הועלו טענות שונות.
- בשנת 2017 אמר המשנה לפרקליט המדינה כי "אין תופעה של תלונות שווא".

11. אכיפה בררנית בישראל:

אכיפה בררנית (סלקטיבית) מתרחשת כשגורמי סמכות ממשלתיים (שוטרים, תובעים, רגולטורים וגורמי ביצוע אחרים) מפעילים שיקול דעת בעת האכיפה, ומשתמשים בכוח כדי להחליט אם לנקוט באמצעים שלרשותם לצורך אכיפה. כאשר גורם סמכות מפעיל כוח בלתי-מידתי לקבלת החלטה כזו הוא צפוי לחקירה ולסנקציות עקב מעשיו. אכיפה בררנית

עשויה להיטען בתחומים מגוונים של המשפט המנהלי (כגון חניה, רישוי עסקים, מיסוי, קורונה...).

הדין באכיפה בררנית כורך בחובו את הדילמות הכלליות שמעורר הדיון בטענות הפליה (באשר לשאלה האם המושוים הם דומים או שונים, בשים לב לטענות בדבר שוני רלוונטי). **במישור הפלילי** - אכיפה בררנית היא אחת משלוש הסיבות לבקשת **הגנה מן הצדק**. נפסק שלא כל אכיפה בררנית היא פסולה, גם לא כל אכיפה חלקית או מדגמית, אלא רק כזו שנעשתה ממניעים פסולים, למשל כאשר אחרים לא הועמדו לדין באותה עבירה, וזאת מתוך **שרירות, שיקול זר או מניעים פסולים**. ניתן לטעון בבית המשפט נגד אכיפה בררנית, אשר יכולה להביא לכדי ביטול כתבי אישום. זאת בכפוף לתנאים שנקבעו בהלכת ברוביץ'.
ראוי לציין כי לעתים יכולה טענה של אכיפה בררנית להיות רלוונטית אף בהקשרים אזרחיים. ראו למשל ע"א 06/810 שיכון עובדים בע"מ נ' מנהל אגף המכס ומע"מ (7.9.2008). במקרה זה, הערעור על חיוב במס בולים התקבל בחלקו בשל כך שדרישת התשלום הופנתה רק לאחד מן הצדדים לחוזה, שבגינו חלה חובת התשלום. השופט פוגלמן קבע, בהסכמתם של השופטים חיות ודנציגר, כי "היעדר הנמקה קונקרטיית להפניית השומה למערערת בלבד מעלה, לכאורה, את החשש לבחירה שרירותית ולא שוויונית בין נישומים (זאת מבלי להטיל דופי בתום לבו של המשיב). בנסיבות אלה, ובהיעדר כל הסבר לאופן התנהלות המשיב, פעולתו אינה יכולה לעמוד" (שם, בפסקה 17). בהתאם לכך, הורה פסק הדין על השבת כל סכום העולה על מחצית סכום השומה.

בית הדין האזורי לעבודה קיבל את הטענה של הגנה מן הצדק³⁰ לגבי האכיפה של איסור העסקת עובדים בשבת לאור מספר ההיתרים הרב לעבודה בשבת והאכיפה הבררנית של החוק. על החלטה זו הוגש ערעור שבית הדין הארצי לעבודה קיבל, וקבע שלא הוכחה כדבעי טענת אכיפה בררנית, והתווה את המבחנים שעל בתי הדין האזוריים ליישם בסוגיה זו.

12. חובת הנמקת החלטות של רשויות ציבוריות:

חלק ניכר מהחלטות הרשויות (ובראשן רשויות הרווחה והסיוע המשפטי) התקבלו תוך ביצוע עבירה על "חוק ההנמקות"; עוד בסוף שנות ה-50 חוקק **חוק לתיקון סדרי המנהל (הנמקות)**, התשי"ט-1958, אשר מחיל את חובת ההנמקה במשפט המנהלי, המהווה עיקרון לפיו החלטותיה של רשות ציבורית צריכות להיות מלוות בהסברים ובנימוקים. כל המפורט בפרשיות השונות לעיל שזור בהחלטות שרירותיות, דהיינו כאלו שלא נומקו או שנומקו כלאחר יד, וזאת בניגוד לחוק האמור.

13. הכפיפות לדין הדתי בישראל בראי מחויבותה לאמנות הבינלאומיות:

לצד הסתייגויות שהגישה באופן רשמי מדינת ישראל מאמנות בינלאומיות בסוגיות חירות אישיות (הן על רקע מצבי חירום והן נוכח שליטתה בשטחי יו"ש ועזה) – היא פעלה באופן

³⁰ **הגנה מן הצדק** היא טענת הגנה במשפט הפלילי, אשר קבלתה על ידי בית המשפט מביאה לביטול כתב אישום או חלקים ממנו או לעיכוב ההליך המשפטי. שלוש הסיבות להגנה מן הצדק הן אכיפה בררנית, שימוש בסוכן מדיח, והתממהות רבה בהגשת כתב האישום או בהעברת חומרי חקירה, באופן המקשה על הנאשם להגן על עצמו. טענה זו הוכרה לראשונה ב"פרשת יפת" (1994), שם לא עסק פסה"ד ביישומה אלא התייחס באופן כללי ל"מבחן 'ההתנהגות הבלתי נסבלת של הרשות', היינו התנהגות שערורייתית, שיש בה משום רדיה, דיכוי והתעמרות בנאשם".

עקבי ורשמי להסתייג ממגבלת הכפיפות לדין הדתי. בשתי אמנות שונות עליהן חתומה מדינת ישראל הגישה ישראל הסתייגות ממניע של הכפיפות לדין הדתי בה: האחת - היא האמנה לזכויות אזרחיות ומדיניות, שבה הכריזה ישראל כי ענייני מעמד אישי כפופים בישראל לדין הדתי וכי בכל התנגשות בין הדין הדתי להתחייבויות על-פי האמנה, החוק יגבר. האמנה השנייה היא האמנה לביעור כל סוגי ההפליה נגד נשים. עניינו של הסעיף שממנו ישראל הסתייגה הוא זכותן של נשים לשוויון והזכות למלא כל תפקיד ציבורי. הבעייתיות של ישראל עם הסעיף היא בנוגע לכהונת נשים בתפקיד שיפוטי בבתי-הדין הדתיים ולפי חוקים רלוונטיים כמו חוק בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953. בנוסף הסתייגה ישראל גם מסעיף 23 (א)1 של האמנה בגלל כפיפות לחוק הדתי של מדינת ישראל ומחשש להתנגשות בנוגע לנושאי אישות.

14. ביקורת ציבורית על מדיניות הרווחה הקלוקלת בישראל בתחום משמורת ילדים:

(א) הפרופ' אסתר חיות, אנתרופולוגית ומהפעילות לקידום מעמד האשה, פרסמה מאמר נוקב בשם "המוסדות מרוויחים - הילדים מפסידים" בעיתון הארץ מיום 26.12.2013. במאמרה קובעת הפרופ' הרצוג כי מדיניות הרווחה בישראל הביאה לכך שמדינת ישראל היא המובילה בעולם בהוצאת ילדים מהבית והשמתם הכפויה במוסדות הרווחה³¹. בקליפת אגוז ייאמר כי מי שיוצא נשכר מהוצאת הילדים מבתיים היא המערכת המוסדית, מערך פקידי הסעד הגדל בהתמדה, והפקידות של משרד הרווחה, החולשת על תקציבי עתק שהולכים וגדלים.

(ב) בסרטון בו מתראיינת הפרופ' אסתר הרצוג לטלוויזיה, ואשר פורסם באינטרנט בכתב-ב-9.2.2015, קובעת הפרופ' כי בית המשפט עובד בשיתוף פעולה מאוד הדוק, מאוד קרוב עם מערכת הרווחה, ולמעשה הוא משמש בפועל כחותמת גומי של המלצות פקידות הסעד. הפרופ' הרצוג נוקטת בלשון "אלימות בירוקרטית" הפוגעת בקטינים כשהיא מתארת את המתרחש בתחום זה בישראל³². בדבריה מדגישה הפרופ' את האבסורדים הנוצרים במציאות הישראלית, ולמשל: הוצאת ילד מהבית והחזקתו דורשים השקעה מאוד מאוד גבוהה בסדר גודל של בין 7000 ש"ח ל-12000 ש"ח (כיום 17,100 ש"ח) לחודש לילד; וצאו וחשבו מה אפשר לעשות בכסף הזה אם היו נותנים אותו למשפחה, כשברוב המקרים מדובר במשפחות דלות אמצעים, משפחות מאוד חלשות, בעיקר כלכלית; צאו וחשבו מה יכול היה להיות האפקט של השקעת כסף זה לו הוקצה לשירותים בתוך הקהילה, בתי ספר, מתנ"סים, שירותים כאלה ואחרים שבאמת יכולים להוות אלטרנטיבה לחסך כזה או אחר שנאמר קיים בבית.

³¹ <https://shemtov1.com/lor/2014/12/12/%d7%94%d7%9e%d7%95%d7%a1%d7%93%d7%95%d7%aa-%d7%9e%d7%a8%d7%95%d7%99%d7%97%d7%99%d7%9d-%d7%94%d7%99%d7%9c%d7%93%d7%99%d7%9d-%d7%9e%d7%93%d7%99%d7%a0-%d7%90%d7%a1%d7%aa%d7%a8-%d7%94%d7%a8%d7%a6%d7%95%d7%92-%d7%9e%d7%93%d7%99%d7%a0%d7%99%d7%95%d7%aa-%d7%9e%d7%a9%d7%a8%d7%93-%d7%94%d7%a8%d7%95%d7%97%d7%94-%d7%90>

³² <https://shemtov1.com/lor/2015/02/09/%d7%a4%d7%a8%d7%95%d7%a4-%d7%90%d7%a1%d7%aa%d7%a8-%d7%94%d7%a8%d7%a6%d7%95%d7%92-%d7%9e%d7%93%d7%99%d7%a0%d7%99%d7%95%d7%aa-%d7%9e%d7%a9%d7%a8%d7%93-%d7%94%d7%a8%d7%95%d7%97%d7%94-%d7%90>

השאלה היא למה המציאות הזו מתקיימת, מתאפשרת ומשתמרת ואף מתרחבת בעקביות לאורך השנים. מדוע הולכים הדברים ומחריפים, גם מבחינת החקיקה, גם מבחינת האמצעים והסמכויות, וגם מבחינת התקציבים, מספר המוסדות ומגוון סוגי המוסדות שמאמירים עם הזמן בהשראת היצירתיות של המערכת. **הפרופסור מגיעה למסקנה שאין מדובר במדיניות רווחה אלא במערכת שנועדה לקיים ולפתח את עצמה.**

מדובר בבירוקרטית רווחה - מנגנונים מאוד גדולים ו"כבדים" שיוצאים נשכרים מהתבססותם והתרחבותם שלהם-עצמם, אך לא הילדים - אלו הופכים להיות משאב בידי המערכת, כך שהמנגנונים הם אלה שנהנים מהתקציבים הגדולים, הלא-הם כספי הציבור.

ג) ביום 8.8.2016 פורסם מאמרה של הפרופ' הרצוג תחת הכותרת "ילדים בישראל עדיין מופקעים מהוריהם", ואשר תמציתו היא: **מערכת המשפט משרתת גם את הליכי הפקעת חזקה מהורים בהעברת ילדיהם למוסדות מופרטים, שפועלים היום כתעשייה גדולה ומשומנת, לרווחת מנהליה וכלל עובדיה אך לרעת הילדים החוסים בה ולשברון ליבם של הוריהם.** פרשת ילדי תימן היא המפורסמת מכל בנושא זה, כשבאיחו של 70 שנה שנה צפה תמונה עגומה ומדכאת בעלת היבטים רבים; עולה כיום ביקורת קשה על חלקם של מוסדות כמו בתי חולים על צוותיהם בפרשה; על חלקם של ארגוני נשים כמו ויצ"ו ושל מוסדות חרדיים; עולות שוב טענות קשות על הפן הכלכלי מאחורי גזילת התינוקות; נחשפות גם ההצדקות הגזעניות שהושמעו על אי-יכולתם המוכללת של ההורים, העולים מתימן ובלקו, לגדל את התינוקות והפעוטות; מדובר כעת במפורש על **מקומם של מנגנונים שלטוניים בהסדרת החטיפה; מובלטות ההסתרה, ההכחשה והשתקה של רשויות מדינה שונות לאורך שנים, ביחס לפרשה הנוראה.** יש מי שיתלו את מקור התופעה ב"כיאוס" ששרר בימים ההם סביב תקומת העם היהודי בארץ חדשה שאך זה נולדה. מובן שכיום טענה כזו אינה יכולה להתקבל. היום יש צורך בטענות משכנעים יותר. לפיכך מגויסות "תיאוריות מדעיות" לביסוס ההחלטות הרות הגורל עבור הילדים והוריהם. **פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ובעלי מקצועות טיפוליים שונים מספקים חוות דעת ושיח מקצועי מלוטשים, המצדיקים את המעשים במונחים כמו "חוסר מסוגלות הורית", "הורות מיטבית" (שאותה טבע הש' אהרון ברק בזמנו) ו"טובת הילד", ומייצרים שיח מתוחכם על זכויות הילד בנפרד מהוריו הביולוגיים.**

ד) תיאור ממצה בעניין "שיקולים זרים וניגוד עניינים להוצאת הילד מהבית" ומאמרים רבים נוספים ר' **בלוג "פשעי משרד הרווחה"**³³, הסוקר את מערכת הרשות הזו בישראל.

ה) **שיטת ה-DSM**: משרד הרווחה אימץ את השימוש במדריך האמריקני המפוקפק לבריאות הנפש, ה-Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorder; זהו

³³ <https://socialworkerday.wordpress.com/2009/01/26/%D7%A2%D7%93%D7%AA-%D7%94%D7%97%D7%9C%D7%98%D7%94-%D7%95%D7%A4%D7%A7%D7%99%D7%93-%D7%94%D7%A1%D7%A2%D7%93-%D7%A9%D7%99%D7%A7%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%9D-%D7%96%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%95>

מעין תנ"ך שנוי במחלוקת, בהיותו רשימת 374 הפרעות נפשיות שגובשה פשוט בהצבעה של מומחים! המקטרגים הרבים של נוהל זה המכנים אותו "מדע על ידי הצבעה", טוענים שהפרעות הנפש נקבעות בו ללא כל בסיס, בלא הפעלת כל מאמץ אינטלקטואלי - אף לא מזערי, כשהמניעים העיקריים נחשדים להיות כלכליים(!), עד כי השיטה הופכת **בשרירותיות בעיות אנושיות לרפואיות**. תחת השפעתה של פסיכיאטריה משונה זו, הליקה בנטייה חדשה לאמץ תרופות בבזק, רבים שוכנעו ומשוכנעים כי **תכונות הקשורות לייחודיות שלהם הן בעיות רפואיות**, ולכן יתכן שניתן לרפאן בעזרת תרופות... המדאיג מכל הוא שפסיכיאטרים רבים מוכנים ואפילו להוטים להסכים איתם. הפסיכיאטריה, יש אומרים, איבדה לא רק את דרכה האינטלקטואלית אלא גם את זו הרוחנית והמוסרית.

- (ו) יעקב מדגיש קיומה של תופעה לפיה **פקידות רווחה "צדות" גברים המפרסמים ברשתות החברתיות** את מקריהם ומביעים דעות בענייני משמורת ילדים, **ומענישות** אותם בגין "הצטרפות לארגוני אבות", משל יש פסול כלשהו בכך. ר' קישור לאחד מהפרסומים בעניין זה³⁴.
- (ז) ביקורת ציבורית קשה הביאה למינויה של **ועדת סלונים** על רקע טענות מקרב הציבור על תפקודן של פקידות הסעד העוסקות בענייני נפשות; וועדה זו אכן הצביעה על כשלים מהותיים וליקויים חמורים בגיזרה זו, ובין המלצותיה – **הקמת נציב תלונות מיוחד** לכך. ר' בקישור זה³⁵ אחת הכתבות הסוקרות את ממצאי הוועדה ובהן המסקנה בדבר כינון ה'אומבודסמן' לנושא (המלצה שנהדפה נמרצות על ידי משרד הרווחה ולא יושמה מעולם).
- (ח) **השופטת המחוזית חנה בן עמי ז"ל**, שנחשפה לפרשיות מסמרות שיער שמקורן בפעולות קשות ואכזריות של עו"ס, נהגה לפנות ליועמ"ש לממשלה. למבקר המדינה ולנשיא ביהמ"ש העליון בדבר תופעות קשות ואף מחרידות, והרצתה עליהן בכינוסים שונים³⁶. מעיון בפסקי דין שלה ניתן לגלות אמיתות מזעזעות על קהילות העו"ס³⁷. בין התופעות הבלטות בהן נתקלה: **העלמת מסמכים על ידי עו"ס, עבריינות של עו"ס במסגרת עבודתן ו"תפירת תיקים" נגד הורים**. אחד משיאי התופעה היא הדעה הרווחת בקרב גורמי הרווחה - שאף הוצהרה(!) בהזדמנויות שונות - לפיה **תכניות לסיוע בקהילה הן בעייתיות, בכך שיש בהן להפחית את מספרם של הילדים המופנים לאימוץ, מה שיפגע במשפחות המבקשות לאמץ ילדים...**

³⁴ <http://ccfisrael.org/un/%D7%94%D7%AA%D7%A0%D7%9B%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%A4%D7%A7%D7%A1-%D7%9C%D7%A4%D7%A2%D7%99%D7%9C%D7%99-%D7%90%D7%A8%D7%92%D7%95%D7%A0%D7%99-%D7%90%D7%91%D7%95%D7%AA>

³⁵ <https://www.news1.co.il/Archive/003-D-37924-00.html>

³⁶ ר' למשל: <https://www.youtube.com/watch?v=o3rbMetkWDY>

³⁷ ר', למשל, תיק אימוץ 22/98

15. הדרכים לקבל טיפול פסיכולוגי בהתאם לחוק הנוער:

להבנת העניין ומיצויו – ר' מאמרו³⁸ בנושא של עו"ד ראובן בבדז'נוב ממשרד עוה"ד ברוך אברהמי, היועמ"ש להסתדרות הפסיכולוגים בישראל.

16. זכות הילד לקשר עם שני הוריו:

זכות הילד בישראל לקשר עם שני הוריו הוכרה זה מכבר בפסיקת בתי המשפט כזכות יסוד כמקימה הגנה וסעד משפטי. מנגד, ובמקרים של חשש לפגיעה בילד על ידי מי מההורים או אלימות ביניהם שהוא עד לה, ומכוח אותו עיקרון, זכות הילד היא גם למוגנות בקשר. זכות זו מעוגנת גם באמנה לזכויות הילד (שנכנסה לתוקף בישראל ביום 2.9.1991), והיא מתיישבת עם עקרון העל של טובת הילד. ממש לאחרונה ציינה הנשיאה הש' אסתר חיות את זכות הילד לקשר עם שני הוריו (ומוגנותם בקשר זה) בפתח ל"הוראת נוהל מס' 20-2 של נשיאת ביהמ"ש העליון" מיום 8.10.2020 (בתוקף מיום 25.10.2020) כנקודת המוצא לנוהל האמור.

17. מהכרזה על קטין כ'נזקק' ועד הוצאה ממשמורת הורית:

(א) לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960,

"קטין הוא נזקק כשנתקיים בו אחד מאלה:

א. לא נמצא אחראי עליו;

ב. האחראי על הקטין אינו מסוגל לטפל בו או להשגיח עליו או שהוא מזניח את הטיפול או ההשגחה;

ג. הוא עשה מעשה שהוא עבירה פלילית ולא הובא בפלילים;

ד. הוא נמצא משוטט, פושט יד או רוכל בניגוד לחוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953;

ה. הוא נתון להשפעה רעה או שהוא חי במקום המשמש דרך קבע מקום עבירה;

ו. שלומו הגופני או הנפשי נפגע או עלול להיפגע מכל סיבה אחרת;

ז. הוא נולד כשהוא סובל מתסמונת חסר בסם (סינדרום גמילה)."

(ב) החוק מעמיד לרשות גורמי הרווחה ובית המשפט שורה ארוכה של אמצעים לטיפול בקטינים נזקקים, המפורטים בסעיף 3 לחוק:

"היה פקיד סעד סבור שקטין הוא נזקק ושלמען הטיפול בו וההשגחה עליו יש צורך

בהחלטת בית המשפט, משום שאין הסכמת האחראי על הקטין, או שהוא מסכים אך

אין הקטין מציית לו, רשאי הוא לפנות בבקשה אל בית המשפט לנקוט באחת או

באחדות מהדרכים לפי סעיף זה, ומשנוכח בית המשפט כי הקטין הוא נזקק, רשאי הוא

(1) לתת לקטין או לאחראי עליו כל הוראה הנראית לבית המשפט דרושה לטיפול

בקטין או להשגחה עליו כולל לימודיו, חינוכו ושיקומו הנפשי;

³⁸ <https://www.psychology.org.il/%D7%94%D7%93%D7%A8%D7%9B%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%A7%D7%91%D7%9C-%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C-%D7%A4%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99-%D7%91%D7%94%D7%AA%D7%90%D7%9D-%D7%9C%D7%97%D7%95%D7%A7-%D7%94%D7%A0%D7%95%D7%A2%D7%A8--%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C-%D7%95%D7%94%D7%A9%D7%92%D7%97%D7%94>

הורהו מהווה פגיעה בזכות טבעית הנתונה לו, ולכן יש לפרש את גדר המצבים המאפשרים שלילת זכות כזו **בזהירות יתירה ועל דרך הצמצום**⁴³.... פגיעה בזכות זו אינה מסתכמת בפגיעה בזכות משפטית. היא משליכה במישרין על טובתו של **הילד כמי שזקוק באורח טבעי למשמורת הורית טבעית הבנויה על קשר הדם המהווה לעולם נקודת מוצא והתחלה לכל**. כך הדבר גם מקום שנבקע שבר באחדות המשפחה והורי הקטין שוב אינם חיים בשיתוף זה עם זה. גם המשמורת החד-הורית, גם אם לעיתים רבת מכאוב, היא המשמורת הטבעית; היא משמורת האהבה שאינה מותנית מעצם טיבה בכל תנאי מוקדם, והיא הנותנת את תחושת החום, הבטחון וההגנה לילד להם הוא זקוק בשנות חייו הראשונות. **ניתוקו של קטין ממשמורת הורהו, ולו לזמן מוגבל, היא החלטה קיצונית וחמורה שאין לנקוט בה אלא כהכרח בל-יגונה**⁴⁴.... ניתוק כפוי ממשמורת הורית - ולו זמני - מוצדק רק מקום שקיים צורך חיוני מידי הנעוץ בנזקקותו של הילד ובחשש ממשי לפגיעה קשה באם לא יינקט, ובאי התאמתם של אמצעים חלופיים אחרים, מתונים יותר, העשויים לתת מענה לסכנה הצפויה. הנטל להוכחת הצורך בניתוק כאמור הוא, רב וכבד, וככל שהניתוק ממושך יותר, כך הולך הנטל וגובר. כובדו של הנטל נגזר במישרין מעוצמתו וחומרתו של האמצעי הננקט, ומן המודעות לכך שמקום שקימת אי וודאות בדבר התקיימותם של התנאים המצדיקים את החלתו, כי אז נזקו רב מתועלתו. ואמנם, המחוקק הכיר בחשיבות ההגנה על הזכויות והחובות של האחראי על הקטין על פי הדין, ובחובה שלא להגבילן לצורך חוק הנוער אלא במידה המתחייבת, ונתן לכך ביטוי בסעיף 7 לחוק. הכרה זו משתלבת עם מידת הזהירות הרבה שיש לנקוט בהפעלת אמצעים הכרוכים בהתערבות כפויה במערכת הזכויות והחובות המאפיינת את קשר ההורות. על רשות הסעד ובית המשפט להעריך, אפוא, בזהירות יתירה את צרכי הקטין, בצד מתן משקל ראוי לערך האוטונומיה המשפחתית ולשקלל ערכים אלה כראוי, בטרם הופעלו אמצעים לניתוקו של ילד מהורהו, בין לתקופה ממושכת ובין לתקופה מוגבלת בזמן".

(ו) **באשר להורים כאפוטרופסים טבעיים:**

"הורים הם, כידוע, האחראים הראשוניים והעיקריים לילדיהם הקטינים. הם האפוטרופסים הטבעיים שלהם⁴⁵.... מוטלת עליהם החובה והזכות לדאוג לצרכיהם במסירות ואף לייצגם, וצמודה לה הרשות להחזיק בילדיהם הקטינים⁴⁶.... ההורים נושאים באחריות הישירה לילדיהם, מתוקף מעמדם כאפוטרופסיהם הטבעיים⁴⁷.... חזקה שהוריו-אפוטרופסיו של הקטין פועלים לטובת עניינו. להורים נתונה זכות יסודית לאוטונומיה בגידול ילדיהם, אשר היא בבחינת ביטוי לקשר הטבעי שבין הורים לילדיהם⁴⁸.... זכותם של ההורים להחזיק בילדיהם ולגדלם, על כל הכרוך בכך, היא בגדר

⁴³ ע"א 488/77 פלוני נ' י.מ., פד"י לב(3) 421, 431-2

⁴⁴ ע"א 783/81 פלוני נ' פלמוני, פד"י לט(2) עמ' 1, 7

⁴⁵ סעיף 14 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

⁴⁶ סעיפים 15 ו-17 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

⁴⁷ ע"פ 4596/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 145, 182

⁴⁸ רע"א 5587/97 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני (קטין), פ"ד נא(4) 830, 860

זכות אדם טבעית וראשונית⁴⁹.... זכותם של ההורים לקיים חובתם כלפי ילדיהם יוצרת את האוטונומיה והפרטיות של התא המשפחתי ושוללת, ככלל, התערבות של גורמים חיצוניים ביחידה המשפחתית⁵⁰....

המחוקק התווה מערכת מסועפת של דינים, המסדירים את דאגת המדינה לרווחתם של קטינים⁵¹.... אחד ההסדרים הוא ההסדר בחוק הנוער, הסדר המקנה לרשויות הסעד את הכוח לנקוט אמצעים וליזום הליכים משפטיים אשר יגנו על האינטרסים של הקטין. האמצעים הם מגוונים ביותר ונבדלים זה מזה בחומרת ההתערבות של המדינה באוטונומיה של ההורים (סעיף 3 לחוק הנוער). כן מבחין החוק בין הליכים שונים לפי הדחיפות של אמצעי הטיפול ומשך הפעלתו.

(ז) באשר לסעיף 12 לחוק הנוער:

"הוראת סעיף 12 לחוק, שעניינה "החלטות ביניים... סבור אני כי יש לקרוא הוראה זו מתוך קשר הדוק לסעיף 11 לחוק, שעניינו "אמצעי חירום". משמעותו הפרשנית של סעיף 12 כעולה מהקשרן הכולל של הוראות החוק ומתכליתו, היא כי הוא נועד ליתן בידי בית המשפט סמכויות מיוחדות למצבים דחופים בהם קיים צורך מיידי במתן סעד לשמירה על שלום הקטין, וזאת בשני הקשרים: מקום שיש צורך לאשר אמצעי חירום שנקטו על ידי פקיד הסעד לפי סעיף 11, וכן מקום שבית המשפט עצמו סבור כי יש צורך באמצעים כאלה, אף שפקיד הסעד לא הפעילם קודם לכן מכח סעיף 11. במובן זה, סעיף 12 מהווה השלמה לסעיף 11 וגם כאן הציב החוק מגבלת זמן למשך תוקפה של החלטת הביניים... מכאן מתחייבת המסקנה כי הטלת אמצעי טיפול והשגחה לחוק מחייבת הצבעה על נזקקות של הקטין ובנוסף לכך, על חיוניות האמצעים ועל הצורך להפעילם מיידי. רק בתנאים אלה קיימת הצדקה לפסוח על סדרי הדין של הליך רגיל לקביעת דרכי טיפול והשגחה על קטין נזקק (מכוח סעיפים 2 ו-3 לחוק הנוער). מטרתו של הסעד הניתן במסגרת החלטת ביניים הוא לעולם שמירה על שלום הקטין. אין לעשות שימוש בהליך כדי להסתייע בו בקבלת החלטות שיפוטיות. לשימוש זה אין עיגון לא בלשון החוק ולא בתכליתו. וודאי שאין לנקוט בהליך כדי "להעניש" הורה או ילד בגין חוסר שיתוף פעולה עם הרשויות או "לכפות" שיתוף פעולה כאמור ו/או במקרה שלנו "להעניש הורה בגין היולדו גבר".

(ח) ומן הכלל – אל הפרט:

1) תחת לתת לסעיף 12 לחוק הנוער את האינטרפרטציה העולה מן האמור לעיל – עשתה המערכת בסעיף משלים, מגביל ומוגבל זה, במקרה של יעקב, שימוש פסול, ברוטאלי ודורסני לאורך פרקי חיים שלמים של בני משפחתו האומללה. עניינו הרואות כי המחוקק קבע שלל מנגנוני הגנה והיטה לפירוש מצמצם, ובכל זאת מצאו שופטיו של יעקב את קיצור דרכם אל המפלט הפסול של הוצאת ילדים ממשמורת הוריהם ע"ס

⁴⁹ ע"א 2266/93 פלוני נ' פלוני, פ"ד מט(1) 221, 235

⁵⁰ ע"א 577/83 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית, פ"ד לח(1) 461, 468

⁵¹ למשל: חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, סעיף 323 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981

ממצאים חובבניים והנמקות לקוניות; "ממצאים" אלו, נובעים - במקרה הטוב - מנטיות ליבן של פקידות צרות אופק ומתבססים על התרשמויות חיצוניות ושטחיות, אשר פגשו תמיכה מסורתית מצד גורמי שפיטה שטחו עיניהם מראות, שחדלו מלהקפיד על קלה (ואף על חמורה) כחמורה, מסואבים ועייפים הלוקים בדעות קדומות, ובמקרה החמור - מונעים (במודע או שלא במודע) על ידי אינטרסים כספיים שמספק המנגנון הממשלתי האמון על הרווחה בישראל.

- (2) קשה להשלים עם העובדה שמשום מסמך או תסקיר שהמידע בו תואם את המציאות לא עולה כי נפל כל דופי שהוא בהתנהלותו של יעקב כלפי ילדיו; סוגיה זו, שמשמעותה מכרעת ודרמטית, לא עלתה ולו פעם אחת לבחינה באולמות בתי המשפט. לא נבחנה, ולו פעם אחת, בקשת האב להעביר את הקטינים למשמורתו. מתסכלת וקשה לעיכול העובדה כי יעקב, האב, נושג מהקשר עם ילדיו רק בגלל שהוריו הסכימו לגדל את הקטינים (בעבור כסף) ונמצאו זמינים לכך בתחילתם של ההליכים בעבור שלטונות הרווחה (הגם שאינם כשירים לכך על פי החוק).
- (3) כך או כך, הידרדרו הדברים לכלל מאבק בין הרשויות ליעקב - מאבק בו אין ליעקב כל סיכוי במציאות השוררת, שבה הוראות הדין אינן אלא אות-מתה והתנצחויות מוֹנְעוֹת-אגו שולטות בכיפה; המאבק האמור קיבע עיוות גורלי לאב ולשני ילדיו, באופן שעוולות בלתי-פוסקות, אשר ננקטות בנושלאנטיות דורסנית, נערמות ונצברות על גבה של משפחה אומללה ותמת לב, כשהן משנות באופן מכאיב ובלתי הפיך חיים שלמים.

